Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 203. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 26-го ЖОВТНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, OCTOBER 26, 1982 No. 203. VOL. LXXXIX.

ХОЧУТЬ ВИДАЛИТИ БОГДАНА КОЗІЯ

Вашінгтон. — Як повідомляє пресове агентство Ройтерса, Департамент справедливости поробив вже заходи, щоб видалити із ЗСА Богдана Козія.

Б. Козій, що досі живе у Форд Лодердейлі, Фльорида, втратив американське горожанство у місяці березні ц.р. після тритижневої судової розправи. Суд вирішив відібрати Козієві американське горожанство за його працю на пості поліціянта в часі німецької окупації України. Козієві закидують, що він брав участь у замордуванні жидівської родини у 1943 році та сам забив жидівську дитину.

У судовому вироку стверджено, що Козій промовчав цей факт, стараючись про американське горожанство.

Теперішня акція видалення Козія буде вже другим таким випадком в останньому часі після того як з початком місяця жовтня провідник румунської православної церкви, архиепископ Валеріян Тріфа отримав такий самий присуд. Тріфа грішив однак добровільно виїхати з ЗСА.

Слід відмітити, що в часі суду над Козієм усі свідки та члени його родини заперечують, що він був колинебудь при поліції. Достовірність тих свідчень підкреслює ще факт, що Козієві тепер щойно 59 років, як подає агентство.

УІА ВІДКРИВ ОСІННІЙ СЕЗОН

Ню Йорк, Н.Й. (УІА, Р.С-кий). — Діяльність Українського Інституту Америки (УІА) в останніх роках так пожвавилась, що навіть досвідчені журналісти не встигають усіх подій, які відбуваються в чудових приміщеннях тут, при П'ятій авеню і 79-ій вулиці, на час реєструвати в українській та англомовній пресі.

Осінній сезон в Інституті почався властиво вже кілька тижнів тому (виставка творів Юрія Соловія, українсько-польська конференція, лекція О. Пріцака „Походження слов'ян", зустріч молодих українських професіоналістів, виставка творів членів Українського Фотографічного Т-ва), одначе його урочисте офіційне відкриття при великому здвизі членів, приятелів і прихильників відбулось у неділю, 17-го жовтня 1982 року.

Цю приємну імпрезу відкрив адміністративний директор Інституту, який одночасно сповняє функцію координатора мистецьких програм, член Метрополітальної Опери в Ню Йорку, маестро Андрій Добрянський, представляючи віцепрезидента УІА інж. Володимира Назаревича.

В.Назаревич описав дотеперішню діяльність Інституту, плян праці на майбутнє, про зріст його членів і популярність, яку він здобув не тільки серед української громади, але й серед американських та інших етнічних культурних середовищ. Він подякував усім тим, які морально, фізично й матеріяльно підтримують Інститут.

А.Добрянський, у короткім слові, привітав присутніх з 34-літтям існування Українського Інституту Америки і описав „небуденну різноманітність осінньої програми". Він підкреслив зокрема значіння українознавчих тем в майбутніх імпрезах для виховання молоді в дусі українських традицій.

Аня Дидик представила співака баритона Ігоря Даріяна, який при акомпаньяменті Томи Гринькова виконав дві арії з опер Верді: „Ля Травіата" і „Дон Карльос" та „Безмежнеє поле", композиції М. Лисенка, слова І.Франка.

Присутні, нагородивши виконавців рясними оплесками, перейшли до залі, заставленої столами, які може не „вгинались", але пишались різноманітними, може, не суто українськими, та все таки смачними стравами та чарками шампанського вина, які приготовив комітет під проводом Христини Баранецької та Марії Лисогір.

При перекусці велися жваві розмови не тільки про враження недавніх вакацій, але й про імпрези, які відбуватимуться у найближчій майбутності в Інституті, а саме: показ найновішого фільму продукції Славка Новицького „За стерном долі" (субота, 30-го жовтня о год. 6-ій вечора) і перша серія виступів сценічної групи, спонзорованої УІА та УНС (неділя, 31-го жовтня, 4-та год.).

Про ближчі інформації слід звертатись листовно, чи телефонічно до: Ukrainian Institute of America, 2 East 79th St., New York, N.Y. 10021; Тел.: (212) 288-8660.

Відбулися збори УКОНР

Анкестер, Онтаріо. — Тут у Реколекційному домі Сестер Служебниць НПДМ відбулися Надзвичайні збори Українського Католицького Осередку Релігійного Навчання (УКОРН). У дискусіях присутні порушили важливі справи, які відносяться до загальних потреб катехизації на північно-американському континенті.

У Зборах брали участь директори та їхні співпрацівники з епархіяльних бюр катехизації з Едмонтону, Вінніпеґу, Торонто, Чикаґо, Стемфорду та Філядельфії. Усі ці директори прибули на Збори Східньо-Католицької Конференції Епархіяльних Директорів Релігійного Навчання й там рішили відбути Надзвичайні збори УКОРН.

Кожне епархіяльне бюро отримало від редакції української Серії „З Нами Бог" по одному примірникові машинопису четвертого підручника тієї ж серії п.з. „Обіцянка", щоб перевести коректу й завваги.

Чикаґське Бюро катехизації рівнож винесло пропозицію справлення мильних інформацій щодо хрищення Руси-України, поміщених у римо-католицькій катехитичній серії „Ін Крайст Домінус", видавництва Бензіґер, де мильно зідентифіковано Русь з Росією.

Рішено, що кожне епархіяльне бюро зареаґує листовно до видавництва, а УКОРН рівнож вишле від себе окремого листа.

Справа дальшої доцільности існування УКОРН творила ядро дальшої дискусії.

Рішено, що Східньо-Католицька Конференція Епархіяльних Директорів Релігійного Навчання не задоволяє всіх потреб українських епархій, тому потрібно конечно продовжувати дальше корисну працю УКОРН, а це для підготовлення катехитичних матеріялів для Української Церкви.

Слідуючі делеґатки взяли участь у Зборах: ч. Кармелія, ССНПДМ, Вінніпеґ; с. Боніфатія й проф. Г.Порохівник, Едмонтон; о. Тарас Лозинський, с. Естера й с. Альойзія, ССНПДМ, Торонто, о. шамб. Я.Данильчук, с. Єроніма, с. Галина й с. Антонія Анна, ЧСВВ, Філядельфія; с. Кляра, й с. Анізія, ССНПДМ, Стемфорд, о. Андрій і Галя Чировські, Чикаґо.

Слідуючі Загальні збори УКОРН відбудуться в Чикаґо в травні 1983 року.

Передбачують довше перебування військ в Ливані

Вашінґтон. — Американські чинники надіються багато позитивного із розмов з представниками арабської ліґи. Президент Роналд Реґен і його співробітники зуміли переконати членів арабської делеґації, що безпосереднє включення їх у переговори з Ізраїлем є конечне для здобуття нового миру в Ливані.

Урядові чинники у Вашінґтоні не сподіваються однак скорого позитивного розв'язання конфлікту і тому вже тепер остерігають, що американські війська в Бейруті не повернуться домів в наступному місяці, як це було початково пляновано, але що їм прийдеться залишитися куди довше на постах.

Про важливе і довготривале завдання мирових військ у Ливані говорив також президент Амін Ґемаєль в часі свого перебування в Італії. Він саме просив італійський уряд скріпити італійські сили у Ливані та вплинути на ЗСА і Францію, щоби зробили те саме. Новий президент Ливану уважає, що після відтягнення ізраїльських та сирійських військ з терену Ливану буде потрібно помочі міжнародних мирових відділів.

Вміжчасі ливанські війська за порозумінням з ізраїльською військовою квартирою зайняли свої позиції в двох гірських селах, де запанувало перемир'я поміж групами партизан — сектою друзів і християнами. Мешканці тих сіл, друзи, закидали ізраїльським військам, що вони досі постачали зброю обидвом сторонам воюючих партизанів. Перемир'я запало вже минулого тижня і від того часу у селах панує спокій.

Европейські країни погодились обмежити експорт сталі до ЗСА

Вашінґтон. — Важливий торговельний спір вирішено постановою крін Спільного ринку зменшити їх вивіз сталі до ЗСА.

Президент Роналд Реґен повідомив про це рішення на зібранні Республіканської партії в Омага, Неб. і додав, що „це добра новина" для американської промисловості виробництва сталі тому, що це означатиме „більше постійних робочих місць". Президент, а також американські та европейські торговельні представники, які від травня намагалися осягнути порозуміння, заявили, що угода може відкрити шлях до розв'язання інших дуже важливих торговельних суперечностей. Перша відноситься до субсидованого сільськогосподарського експорту, друга до санкцій ЗСА проти компаній, які постачають технологічне приладдя до Совєтського Союзу для будівництва газопроводу з Сибіру до Західньої Европи.

Згідно з трирічним договором про сталь, европейські країни скоротять доставку сталі на приблизно 1 мільйон тонн від рівня 1981 року. Достава сталі з країн Спільного ринку минулого року досягла 6,5 мільйона тонн, тобто понад 6,3 відсотка американського ринку. Нова угода обмежить кількість европейської сталі до майже 5 відсотків американського ринку.

Країни, члени Спільного ринку, в свою чергу скоротять привіз сталі з таких країн як Бразилія, Південна Корея та Східня Німеччина, промисловість яких зростає. Замість того, европейські країни зможуть продавати сталь у себе вдома.

Приготовляють збірник „Лемківщина"

Кеймбридж, Масс (ФКУ). В результаті співпраці УНІГУ та нюйоркського Відділу Організації Оборони Лемківщини завершується праця над збірником „Лемківщина". Під час останніх розмов між членами Управи ООЛ та представниками УНІГУ, які відбуто в Ню Йорку 30-го вересня ц.р., рішено видати збірник „Лемківщина" у двох томах з огляду на велику кількість матеріялу. Перший том, в якому будуть поміщені статті про історію, мову, літературу, географію та ін., вийде друком 1983 року.

Розділ про історію північної Лемківщини для збірника опрацьовує мґр Іван Гвать, науковий співробітник УНІГУ з Мюнхену. Користаючи з його тимчасового перебування на американському континенті, УНІГУ та ООЛ при співпраці з іншими українськими установами влаштовують його відчит для української громадськости в різних місцевостях ЗСА та Канади про становище української меншости в Польщі в післявоєнному періоді.

Перший публічний виступ І.Гнатя відбувся в Кеймбриджі 25-го серпня заходами Т-ва Приятелів УНІГУ. В Ню Йорку доповідь І.Гнатя під назвою „Лемківські питання в Польщі 1932-1982" влаштували спільно НТШ, ООЛ і Літературно-Мистецький Клюб. Перед членами української громади Вашінгтону І.Гвать виступав 5-го жовтня, в будинку УКУ завдяки організаційним старанням Об'єднання Українців Вашінґтону.

Тема, яку вивчає мґр Гвать, це не тільки специфічні питання історії української етнографічної групи лемків на протязі віків, але також весь комплекс питань післявоєнної історії українців у Польщі та Чехо-Словаччині.

Становище українців у Польщі в післявоєнному періоді—це тема, яка досі, з політично-ідеологічних міркувань, лишається поза увагою істориків совєтської України. Крім статтей, радше принагідних і не без пропаґандистського намулу, вивчанням найновішої історії українців у Польщі не займаються і польські вчені.

Цікава та корисна дискусія про українців у Польщі, яку розгорнуто на сторінках польської преси (та української варшавської газети „Наше Слово") в 1980–81 роках, виявила цілий ряд пекучих проблем, з якими віч-на-віч зустрічаються в Польщі громадяни української та білоруської національности

Це не тільки дискримінаційна політика режиму, але відношення до них співгромадян-поляків. Інший, не менш важливий момент,— це відношення Римсько-Католицької Церкви до українців, католиків і православних. Дискусія вказала на спроби ставити під сумнів приналежність лемків до українського народу тощо.

Такі й інші питання з життя українців у Польщі порушує мґр Гвать під час свого відчиту.

Наступні відчити мґра Гватя відбудуться у Чикаґо Піттсбурзі, Клівленді, Торонто та Монтреалі.

ДЖІМ КРЕЙҐ, ВОРОТАР АМЕРИКАНСЬКОЇ гокейової дружини на Олімпіяді 1980 року залишився без праці після того, як бостонська дружина „Бруїнс" викупила його контракт і звільнила його. Молодому спортовцеві тепер 25 років, він відмовився грати в нижчій лізі і надіється на прихід кращих часів.

А. Гарріман доповняє фонд до 11,5 мільйона долярів

Ню Йорк, Н.Й. — Колюмбійський університет в Ню Йорку отримав понад 11 мільйонів долярів від В. Аверелла Гаррімана на дослідження Совєтського Союзу.

Як відомо А. Гарріман сам був американським амбасадором у Совєтському Союзі від 1943 до 1946 року і губернатором Ню Йорку в роках 1955-1959. При тому В.А.Гарріман заявив, що незнання Совєтського Союзу є „дуже небезпечним", а поновлення досліджень є „дуже важливим не тільки для наукового світу, але також для безпеки нашого народу."

„Існує стільки незнання навіть у найвищих урядових колах. Будувати політику на незнанні та ілюзіях є дуже небезпечно. Вона повинна базуватися на знанні", — підкреслив А.Гарріман.

Совєтський Союз на відміну, від ЗСА, докладе великих зусиль для вивчення З'єднаних Стейтів і фінансує щонайменше три великі дослідницькі інститути.

Маршал Шулман, директор Російського інституту при Колюмбійському університеті, сказав, що Совєтський Союз має більше учителів англійської мови, ніж ЗСА студентів російської мови.

Дар родини Гаррімана є 10 мільйонів долярів, а 1,5 мільйона — це дар із фонду його брата, фундації Ґледіс і Ролянд Гарріман.

А. Гарріман подарував уже 1 мільйон долярів 6-го жовтня і сказав уже тоді, що він може збільшити свій вклад до 10 мільйонів долярів.

Побоюються нуклеарного зудару

Ню Йорк, Н.Й. — Понад 800 осіб з різних кінців світу зібралися в катедральному будинку тут біля Колюмбійського університету та вислухали ряд промов проти можливости нуклеарної війни.

З виступів було ясно, що як виступаючі, так і авдиторія були єдині щодо свого неґативного ставлення до можливости ядерної війни і до тих засобів, якими така війна може вестися, а особливо проти тих знищень і масового вбивства людей.

Наприклад, д-р Герберт Ейбремс, професор радіології Медичної школи Гарвардського університету заявив: „Якщо вибухнула б 65-меґатонна бомба, то через кілька хвилин загинуло б 83 мільйони людей, а інші 134 мільйони померли б на протязі наступного місяця". Д-р Ейбремс є активним членом протиядерної групи вчених фізиків. У своїй промові на конференції на тему „Доля плянети Землі" він та всі інші виступаючі говорили про ті страхіття, які принесла б майбутня ракетно-ядерна війна.

У світі

ПРЕЗИДЕНТ СРІ ЛЯНКА ДЖ. Р. ДЖАЙВАРДЕНЕ здобув в середу, 20-го жовтня велику перемогу в загальних виборах, а з тим чергових шість років влади. Його перемога є однозначна із схваленням народом капіталістичної західної політики, яку президент впровадив після свого вибору перед п'яти роками. Срі Лянка, відома перед 1972 роком як Цейлон, спершу боролася із економічними труднощами і щойно Дж. Джайвардене своїми економічними реформами на взір західніх підніс життєвий стандарт молодої держави.

ПЕРША ЗУСТРІЧ ПРЕЗИДЕНТА ФРАНЦІЇ Франсуа Міттерана із новообраним канцлером Західньої Німеччини Гельмутом Колем відбулася у приязних настроях. Темою розмов було затіснення мілітарної співпраці.

ЖІНКА БІЛОЇ РАСИ, ЩО НАЛЕЖАЛА ДО Національного конґресу Африки, отримала у Йоганнесбурґу присуд десяти років в'язниці за те, що належала до тайної африканської організації, яка прямує до перевороту. На переслуханнях вона призналася до приналежности до тої організації, але заперечує усі інші закиди. Згідно зі законами Південної Африки, сама приналежність до тайної організації є вже злочином.

ГІССЕН ГАБРЕ ПРОВІДНИК ПАРТИЗАНСЬКИХ відділів у Чад, був заприсяжений на пост президента тієї країни. У своїй промові після присяги, новий президент закликав своїх горожан, яких є біля чотирьох мільйонів, закінчити сімнадцятилітню горожанську війну.

В ЖЕНЕВІ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ РОЗМОВИ У СПРАВІ роззброєння поміж американськими і совєтськими представниками. Тепер ідуть рівнобіжно розмови на тему нуклеарних ракет на довгу і середню віддалі.

ВІЙСЬКОВЕ ПРАВЛІННЯ В ТУРЕЧЧИНІ повідомило, що не буде толерувати ніякої критики відносно закону про військову службу. Цей закон критикують усі політичні партії Туреччини, враз із проєктованим законом, який забороняє усім колишнім політичним провідникам займатися політикою через десять років, а всім колишнім членам парляменту — через п'ять років.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ телекомунікаційної служби в Кенії вкінці усі присутні члени прийняли запропонований західніми державами компроміс, а тим не викинено із цієї організації Ізраїль, чого бажали арабські представники.

МАДЯРЩИНА ДУЖЕ ВДОВОЛЕНА ПОСТАНОВОЮ президента Роналда Реґена мати індивідуальний підхід до кожної держави східнього бльоку. Як відомо, Президент рішив справи торговельних зв'язків із східньоевропейськими державами полагоджувати індивідуально. На тому думає Мадярщина добре скористати.

ВУГІЛЬНА ІНДУСТРІЯ ЯПОНІЇ ПЕРЕХОДИТЬ велику економічну депресію. Це торкається особливо найстарших копалень вугілля в місті Юбарі, де після вибуху минулого року при якому згинуло 93 особи, тепер працюють лище дві копальні із усіх 26. Велике безробіття викликане тим зменшило число населення в тому вугільному осередку із 120,000 до 30,000.

В СССР ПОСИЛЮЮТЬ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Москва, СССР. — Як повідомляють західні дипломати, в СССР посилилася нова хвиля репресій, щоб цілковито зліквідувати залишки інакшедумаючих, що ще збереглися від минулих переслідувань і чисток.

Двома головними причинами цих останніх подій у західніх дипломатичних колах уважають напруження відношень з ЗСА й непевність щодо того, хто буде наступником теперішнього першого секретаря ЦК КПСС і голови Президії Верховної Ради СССР Леоніда Брежнєва.

Цей останній наступ проявився у гостро збільшених обшуках помешкань, допитах й арештах, що їх переводить КҐБ серед усіх запідозрених осіб, що можуть бути „загрозою для держави". Дуже обмежено телефонічне сполучення зі Заходом, збільшена цензура, а Центральний Комітет Комуністичної партії видав директиву збільшити ідеологічну контролю літератури і преси. Серед тих, на кого КҐБ скерувало вістря — жиди, що бажають виїхати із Совєтського Союзу, активісти руху за права людини, письменники, шо відхиляються від „лінії партії", молоді люди, що підпали під вплив західньої музики чи моди, незалежні релігійні секти та всі чужинці, що пробують нав'язати контакт з будь-ким із цих неблагонадійних осіб.

У західніх дипломатичних колах у Москві уважають, що це найбільша хвиля переслідувань за останні 18 років влади Брежнєва.

В Америці

АЛЬБЕРТО САЛЯЗАР ,КУБИНЕЦЬ З ПОХОДЖЕННЯ який проживає в ЗСА, здобув третій рік підряд перше місце в маратонському бігу в Ню Йорку в неділю, 24-го жовтня. Він пробіг понад 26-милеву трасу в часі 2 год. 9 хв. і 29 сек., на 1 хв. і 16 сек. довше, як встановлений ним рекорд минулого року. Друге місце здобув мехіканець Родольфо Ґомез. Серед жінок четверту за останніх п'ять років перемогу здобула норвежка Ґрета Вайц. У цьому 13-му з черги маратоні стартувало рекордове число чоловіків і жінок — 13,746.

ФЕДЕРАЛЬНІ ПРОКУРАТОРИ В ЧИКАҐО почали дослідження справи проти Роя Л. Вілліямса, президента профспілки тімстерсів. Рой Л.Вілліямс, якому 67 років, і чотирьох співробітників обвинувачують в обмані та кримінальній змові, які заключаються, згідно з урядовими обвинуваченнями, у спробі підкупити сенатора Говарда В.Коннона, демократа зі стейту Невада. Суд перед присяжними шістьома чоловіками і шістьома жінками буде правдоподібно тривати від 8 до 10 тижнів.

НАФТОВА КОМПАНІЯ СТАНДАРД ОЙЛ В СТЕЙТІ Огайо виступила з проєкту будівництва заводу синтетичного палива коло Джіллет, Вайомінґ. Представники компанії заявили, що таке рішення вийти із даного проєкту подиктоване міркуванням фінансового порядку: проєкт, вартістю біля 2 більйонів долярів, а зиск передбачався не дуже обіцяючим. Завод мав перетворювати денно 15,400 тонн вугілля на бензину.

КОМПАНІЯ СТАНДАРД ОЙЛ В СТЕЙТІ ІНДІЯНА мала чистий дохід 559 мільйонів долярів; рік перед тим чистий дохід був 608 мільйонів долярів. Ця компанія є шостою по величині нафтовою компанією в ЗСА.

ШІСТДЕСЯТ ВІСІМ ВИДААТНИХ УЧЕНИХ вимагають дальшого дослідження можливости життя на інших плянетах. До цих учених входять сім Нобелівських лавреатів та багато інших визначних осіб з багатьох країн світу, які вимагають „організації та координації всесвітнього і систематичного пошуку позаземного зв'язку". Не зважаючи на теоретичні докази неможливости існування життя на інших плянетах, вони заявляють: „Важливим доказом може бути тільки експеримент. Які б не були результати — позитивні чи неґативні — вони будуть мати велике практичне застосування на погляд щодо всесвіту і на нас самих".

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН, ПОСИЛЮЮЧИ СВОЇ заклики до терпеливости в економічно депресованому фармерському середовищі, заявив, що „голоси страху і приречености" в Демократичній партії загрожують шансам економічного відродження. „ Рецесія має свій психологічний момент", — заявив Президент 8,000-тисячній авдиторії на зібранні, присвяченому переобранню губернатора Чарлза Тона з Небраски. Далі Президент сказав: „Ви повинні спитати цих критиків у році виборів: Чи вони дійсно хочуть оздоровлення? А чи вони будуть сміятися злорадно, якщо справи стануть ще гіршими просто лише тому, що це може здаватися з політичного огляду вигідним для них?"

ДЕКІЛЬКА СТАТИСТИЧНИХ ПРОГРАМ, закритих в наслідок скорочення бюджету в останніх двох роках, були знову відновлені. Директор Статистичного бюра Брус Чепмен заявив, що заощадження дозволяють даному бюро опублікувати більшість статистичних даних перепису з 1980 року, від яких відмовилися перед тим.

ВИСОКОПОСТАВЛЕНИЙ ПРЕДСТАВНИК Білого Дому заявив, що якщо економічні зусилля президента Роналда Реґена не дадуть бажаних наслідків, станеться „щось більш радикальне", ніж програма „Великого суспільства" Линдона Б. Джансона. Дейвид Р. Ґжерґен, зв'язковий помічник Президента, заявив на обіді Палати торгівлі ЗСА, що перед Президентом стоять три важливі і великі перешкоди, які він повинен подолати. Перша — це вибори до Конґресу 2-го листопада. Другою перешкодою є сесія Конґресу 29-го листопада, яка повинна розглянути проєкт бюджету на наступний рік і третя — сесія Конґресу наступного року.

ФОРРЕСТ І. РАДЖЕРС, ЕКЗЕКУТИВНИЙ віцепрезидент Національної Асоціяції виробників, говорячи про майбутнє американських робітників у Воррені, Огайо, заявив, що багато людей, які були звільнені з праці на фабриках в минулих роках, ніколи не повернуться на свої місця. Це не значить, що, наприклад, автомобільна промисловість ніколи не повернеться до здоров'я і не стане важливою і динамічною знову. Але багато робітників сталевої, автомобільної, гумової, текстильної промисловостей не будуть прийняті знову тому, що комп'ютори та інші електронні й автоматичні прилади будуть виконувати їх працю. Роки між 1982 і кінцем нашого століття будуть вирішальними щодо різних соціяльних, економічних, демографічних і політичних змін. Америка, яка виникне в 2000 році буде зовсім іншою, ніж сьогоднішня.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Ґемаєль в Об'єднаних Націях

Минулого тижня молодий та енерґійний президент Ливану Амін Ґемаєль виступив з історичною промовою, закликаючи Об'єднані Нації допомогти його зруйнованій країні та скріпити мир на Близькому Сході. Він промовляв у Генеральній Асамблеї і Раді Безпеки, говорячи по-англійськи і по-французьки.

Ствердивши, що за останні вісім років Ливан був тереном ривалізаційних арабських ідеологій, збройної неконтрольованої присутности палестинців і безнастанних ізраїльських інвазій і рейдів, Ґемаєль закликав до негайної евакуації „усіх неливанських збройних сил" цієї країни.

Хоч він не назвав по імені тих „неливанських збройних сил", всі знали, що була мова про ізраїльські, сирійські і палестинські (ПВО) збройні сили. Він одверто заявив, що Ізраїль є найбільшою перешкодою до повного замирення в Ливані, додавши, що інвазія Ізраїля на Ливан була порушенням ливансько-ізраїльського перемир'я", підписаного в 1949 році. Ґемаєль також згадав, що Об'єднані Нації повинні всеціло підтримати палестинців у їхньому змаганні за самовизначення.

Говорячи про „неливанські збройні сили" в Ливані, Ґемаєль, звичайно, не мав на думці збройних французьких, італійських і американських частин, які прибули, щоб втримати мир у Ливані. На ділі Ґемаєль також запропонував, щоб Рада Безпеки продовжила присутність 7,000 збройних сил ОН у Ливані щонайменше на три місяці. Члени Ради Безпеки ОН рішили продовжити мандат збройних частин ОН 13-ма голосами, при чому СССР і Польща стрималися від голосування,

З промови Ґемаєля до двох відповідальних організацій ОН видно, що він мав на думці дві цілі: запевнити Об'єднані Нації, що Ливан, не зважаючи на минулі трагедії, має тепер стабільний і надійний уряд; подруге, він хотів зробити прямий заклик до американської публічної опінії в справі матеріяльної допомоги Ливанові.

Як відомо, уряд ЗСА приобіцяв 107 мільйонів долярів для відбудови зруйнованого Ливану, і Світовий банк координує тепер міжнародною допомогою для цієї країни.

Загально Ґемаєль поміж великою більшістю членів ОН, включно з американським представником в ОН амбасадором Джін Дж. Киркпатрик, викликав корисне враження. Амбасадор ОН схарактеризувала виступ ливанського президента позитивно та з повним вдоволенням.

Та арабські делеґати були поділені, бо хоча багато з них висловлювало вдоволення із підтримки Ґемаєля справі палестинського самовизначення, ще більше з них були незадоволені, що він не засудив Ізраїля за переведення ґеноциду в Ливані.

Після його категоричного домагання евакуації неливанських збройних сил із Ливану, Ґемаєль закликав цивілізований світ „допомогти Ливанові скріпити дійсну незалежність та відбудувати його економічне життя".

„За кілька літ ми відбудуємо все це, що було зруйноване, так що Ливан у ваших думках стане тим казковим феніксом, що відживає із попелу", — заявив Ґемаєль.

Після свого тріюмфального виступу в Об'єднаних Націях Ґемаєль перед своїм виїздом до Парижу і Риму відбуде зустріч з президентом Реґеном, державним секретарем Дж.Шулцом і секретарем оборони Каспером Вайнберґером.

Існують сподівання, що Ґемаєля у Вашінґтоні зустріне прихильне відношення американського Уряду, як теж і запевнення дальшої політичної допомоги Ливанові в контексті загальноамериканської політики — встановити тривкий мир на Близькому Сході.

Роман Барановський

СТАРА ПРОБЛЕМА В НОВОМУ СЕЗОНІ

Українська громада в Америці вступила в новий осінній сезон своїх активностей і одним з перших її завдань є необхідність позбутись нарешті старої проблеми, яка зокрема від трьох років гальмує вільний розвиток нашого суспільно-громадського життя в поодиноких ділянках та примітивізує це життя і головно відсуває на задній плян та приглушує перше завдання вільної української громади, що ним завжди досі була і повинна залишитися активна турбота за долю нашого знедоленого українського народу на окупованій батьківщині та мобілізація наших сил і ресурсів для допомоги цьому нашому народові в його змаганнях до волі і незалежности.

Мова, очевидно, про намагання одного нашого ідеологічно-політичного угрупування підпорядкувати все життя і активність нашої плюралістичної громади під свою виключну монопартійну контролю, не гребуючи при цьому жадними навіть яскраво аморальними засобами, що зокрема проявилося на — в окресленні головного провідника УНСоюзу д-ра Івана Флиса — „безславному" XIII Конґресі Українців Америки майже точно два роки тому та після того Конґресу.

До тих засобів згаданого угрупування, що їх згідно з його ідеологією мала б „освячувати" не дуже то побожна ціль того середовища накинути громаді свою думку і волю, належать зокрема всілякі хитрощі і баламутства, які не залишаються без наслідків, не зважаючи на їх примітивізм та явні шахрайства, як це було — згадавши для прикладу — на 28-ій Конвенції УНСоюзу у Філядельфії у 1974 році у Виборчій комісії.

На деякі з цих баламутств ми бажали б звернути увагу громади при розгляді згаданої в заголовку цієї статті „старої проблеми" в новому сезоні. Вона, ця проблема, аж ніяк не почалася виходом представників 27 крайових організацій з нарад XIII Конґресу, як це вмовляють в громаду пропаґандисти Визвольного Фронту. Вона зачалася на американському терені майже безпосередньо після переселення на американський континент представників того угрупування, як це недвозначно свідчить опублікований тепер лист-заява основоположників створеної під кінець 1946 року Організації Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ) про підступне перебрання тієї організації членами Визвольного Фронту на з'їзді в листопаді 1949 року. Коли ж мова про УККА, то опублікована стаття колишнього провідного члена ВФ проф. д-ра Бориса Андрієвського „На переломі" документально свідчить, що те угрупування „посягало свою руку" на „перебрання" УККА вже в 1954 році. Отже, під укаківським сонцем немає справді нічого нового.

Проте, баламутство дальше поширюється і, очевидно, тільки утруднює полагодження старої справи.

Деякі автори хоч і відкликаються до єдности і братолюбія не добачають або не хочуть добачувати дійсних причин існуючого стану. Наприклад, вони уважають, що вихід 27-ох організацій, установ і товариств із системи УККА був помилковим. Справа в тому, що ці організації, установи і товариства не тільки не вийшли із системи УККА, але цілком навпаки, вони вийшли з XIII Конґресу власне в обороні тієї системи і створили Комітет для її привернення після того, як представники ВФронту безпощадним нехтуванням правопорядку під час підготови Конґресу та на самому Конґресі намагалися включити УККА в іншу систему, в систему Визвольного Фронту, що тепер вже і сталося, але тільки з назвою УККА.

Екзекутива Комітету за Правопорядок в УККА на своїх нарадах 9-го серпня ц. р. зокрема ствердила, як це сказано в пресовому повідомленні („Свобода" з 31-го серпня 1982 року), „з одного боку велику непоінформованість ширшого громадського загалу щодо дійсного стану справ на XIII Конґресі Українців Америки та після нього, а з другого боку вперто і послідовно поширюване угрупуванням Визвольного Фронту говорення про „розбиття" і „двоподіл" громади та про, мовляв, намагання Комітету за Правопорядок творити „другу" і „конкуренційну" до УККА установу..."

Деяке писання як і деякі останні події додатково потверджують, що не тільки звичайні громадяни, але навіть і провідні діячі падають жертвою того далекого від правди і дійсности баламутство.

Переживаємо „двоподіл" громади? Який двоподіл?! Невже ж велика, зрізничково плюралістична громада, що має вже свою майже столітню історію, з одного боку, а одне монопартійне політично-ідеологічне угрупування, яке ідейно і програмово перебуває в „блискучому відокремленні" від громади, а до установ приступає тільки на те, щоб їх „перебрати", з другого боку — невже ж це „двоподіл"?

Або: „друга централя". Яка друга? Правильно поставлена ця справа у відомій резолюції Головного Екзекутивного Комітету УНСоюзу, в якій сказано, що ця наша найстарша і найбільша установа, співосновник УККА і всіх його попередників, у порозумінні та при співпраці з усіма іншими громадськими установами, зокрема з Українським Братським Союзом, продовжуватиме заходи для „поновного оформлення" такої репрезентативної громадської централі, яка продовжувала б світлі традиції УККА, бо в результаті того вже навіть по своїй назві незаконного Конґресу (Статут УККА постановляє, що „Конвенція всіх членів УККА відбудеться під назвою Конґрес Українців Америки..." — Розділ IV: Конвенція УККА — а Конґрес формально відбувся — як це виразно написано у звітній книзі та в інших документах — під назвою „XIII Конґрес Українців у ЗСА) УККА перестав існувати, а його назву незаконно включено у „систему" монопартійного Визвольного Фронту.

(Продовження на ст. 6)

Я. Татомир

Відзначім святочно День УГГ

Проголошення президентом Регеном Дня Української Гельсінкської Групи (УГГ) з нагоди шостої річниці її існування є великою і радісною подією.

Велика, прямо історична вартість цього проголошення перш усього в тому, що воно є актом найбільш авторитетного признання і пошани членам Української Гельсінкської Групи, що їх сьогодні безправно і брутально переслідують у концентраційних таборах, тюрмах і „психушках". Наші незламні шляхетні борці напевно піднесені на дусі тим, що звернено увагу на їхні шляхетні зусилля, їхню гідну, героїчну поставу та на те, в який варварський спосіб їх переслідують. Вони піднесені на дусі тим, що їхню справу видвигнено і обговорювано на форумі Конґресу наймогутнішої держави світу, та що цей Конґрес ухвалив резолюцію, якою закликав Президент проголосити день 9-го листопада 1982 року Днем пошанування Української Гельсінкської Групи в Києві та водночас зажадати, щоб уряд Совєтського Союзу припинив переслідування і в'язнення членів УГГ і звільнив ув'язнених, і що президент Реґен, лідер вільного світу, проголосив цей День пошани Української Гельсінкської Групи.

Це проголошення є теж великим тріюмфом і великою моральною нагородою для усіх тих наших організацій (переважно організацій наших молодших поколінь), які на протязі років так жертвенно, невтомно, розумно і компетентно працювали, щоб здобути приятелів в американському політичному світі і помогти братам і сестрам в Україні, вшановуючи їх радісним днем для всієї української громади у ЗСА і у вільному світі.

Як зареаґувала українська громада у ЗСА на згадане пошанування Української Гельсінкської Групи у Києві?

Українська преса повідомила про те на перших сторінках під великими заголовками. Але по сьогодні не бачимо у нашій пресі будь-яких повідомлень про приготування наших організацій відзначити День УГГ. Маємо однак надію, що наші організації у більших українських осередках плянують відзначити цей День. Було б непростимим недбальством, якщо б ми не хотіли присвятити цій справі бодай стільки уваги, як присвятив їй Конґрес, Сенат і Президент ЗСА.

Було б теж дуже побажано, щоб наші організації і кожний з нас поодиноко вислали листи чи телеграми до Президента, конґресменів і сенаторів, які доклали багато труду, щоб відзначити змагання Української Гельсінкської Групи.

Один з конґресменів, який протягом років цікавився українськими справами і який уже давно виявив винятково прихильне наставлення до українців на терені Конґресу не тільки словами, але і ділами, скаржився недавно в розмові з представницями філядельфійського Комітету Оборони Національних і Людських Прав України, що за всі ці роки він отримав від українців — одного листа...

Покінчім з тією нашою — „неписьменністю". Прикладім трохи нашої уваги і труду до того, щоб вкінці покласти край цим нашим недомаганням.

Володимир Душник

ПОЛЬЩА І СССР В АСПЕКТІ ПОЛІТИКИ РЕҐЕНА

Під дуже промовистим заголовком „Реґен обіцює вкусити Польщу і годувати Москву" Бернард Ґверцман помістив в недільному числі „Ню Йорк Таймсу" (17-го жовтня ц. р.) статтю про великі політичні розбіжності у ставленні президента Реґена до Совєтського Союзу та його сателіта, комуністичної Польщі.

Коли тому два тижні польський маріонетковий уряд розв'язав „Солідарність", президент Реґен в гніві відібрав Польщі ряд економічних привілеїв включно зі статусом найбільш упривілейовані країни, яким комуністична Польща втішалася від довгих років.

Щобільше, в тому самому часі, коли польська поліція безпеки при оплесках преси Совєтського Союзу била тисячі демонстрантів у Ґданську, Варшаві, Кракові і Новій Гуті, президент Реґен оголосив, що він запропонував Совєтському Союзові продаж майже всього американського збіжжя. І щоб заспокоїти американських фармерів, що теперішній Уряд не повторить політики колишнього президента Джіммі Картера, який наклав збіжжеве ембарґо у відношенні до СССР, коли війська СССР окупували Афганістан, президент Реґен публічно заявив, що „ми дотримаємо нашого слова і не покладемо збіжжевого ембарґо".

За останні два роки президент Реґен має великі труднощі з европейськими союзниками у відношенні до торговлі з СССР. Президент став дійсно носієм „холодної економічної війни" проти СССР і Польщі, стараючися послабити СССР шляхом заборони вивозу американської технології як до Совєтського Союзу, так і теж до його сателітів. Реґен також наклав санкції на вивіз американської машинерії до тих европейських союзників Америки, які вивозять і перепродують ці технологічні товари Совєтському Союзові. Це відноситься в першу чергу до технологічних продуктів для будови газопроводу зі Сибіру до Західньої Европи.

Ця двонапрямність американської економічної політики спричинила дійсну бурю у рядах американських союзників в Західній Европі. Деякі члени Уряду ЗСА гостро критикують ті европейські країни, які торгують з СССР і його сателітами. У Вашінґтоні згірдливо називають тих европейських партнерів „ненаситними грошолюбами", які шкодять загальній системі безпеки Европи й Америки.

Тепер европейські „ненаситні грошолюби" дивуються, чим керувався президент Реґен у своєму рішенні покарати Польщу і нагородити Москву новими масовими продажами американського збіжжя?

Американські знавці цих справ це нагле рішення пояснюють тим, що Москва, купуючи американське збіжжя за тверду валюту, тим самим ослабить свою економічну систему і не зможе продукувати своїх воєнних машин. Але один з найближчих співпрацівників президента Реґена секретар оборони Вайнберґер в лютому ц. р. заявив, що продаж збіжжя допомагає економії Совєтського Союзу тим, що заощаджує совєтам тверду валюту і в тому самому часі дає економії СССР те, чого совєтське сільське господарство не може дати".

Демократичні критики президента Реґена твердять, що цей останній крок Реґена має виключно внутрішньо-американську причину, а саме — вибори до Конґресу і на становища губернаторів на початку наступного місяця, і тому цей „трюк" мав би бути заохотою для фармерських виборців голосувати за республіканськими кандидатами.

Америка дуже часто робить рішення в справі торговлі з політичних мотивів. Наприклад, Америка підтримує позички з міжнародних фінансових інституцій для Ель Сальвадору, але є проти тих же для Нікараґуа і Ґренади. Вашінґтон підтримав велику позичку для Південної Африки з рамени Міжнародного монетарного фонду, не зважаючи на расову політику уряду тієї країни, що її Америка не схвалює.

Одначе, якщо йдеться про торговлю із СССР, то багато питань залишається без відповіді.

Вартість реґіональних збірників

Від деякого часу наші громади у вільному світі видають реґіональні збірки. — От маєм під рукою збірник „бережанська земля" з 1970 року, що появився у Ню Йорку. Це біля 900 сторінок друку з багатьма ілюстраціями та силою матеріялу.

В 1978 році вийшов збірник „Городенщина". Це симпатична книга на 871 сторінку з різними цікавими історичними світлинами та даними. Раніше вийшов збірник „Бучач і Бучаччина" (1972 рік). Має він 943 сторінки.

У нашій пресі, зокрема на північноамериканському континенті, появляються звідомлення про працю відповідних земляцьких об'єднань і про появу нових збірників.

Згадаємо, що ми вже бачили теж збірник „Підгаєцька земля", де знаходиться Зарваницька чудотворна ікона Пресвятої Богородиці. Навіть це землящтво видало її копії.

Коли ці збірники бачать молоді люди, що не знають України, то прямо попадають у захоплення і подив. Вони навіть не думали, що маленькі і бідненькі галицькі села мали таку знамениту організацію. Скільки там було читалень, народних домів, крамниць і кооператив; не кажемо вже про школи, приходства та інші установи.

Дивує їх, що при цих селах майже всюди були молодечі товариства, аматорські гуртки, хори та діяла організація ОУН і пізніше УПА.

Шкода тільки, що ці видавництва не взяли до уваги того факту, що, наприклад, у Південній Америці, зглядно, Бразилії та Арґентині і Параґваї, годі тих збірників подибати. Яку б вони зробили колосальну роботу, якщо б такі збірники були при церквах і по бібліотеках товариств.

Як то діти і молодь цікаво розглядають світлини у збірниках та й як приємно і

(Закінґення на стор. 6)

О.Ний

СПОРТОВИЙ ПРИБЛУДА БОЖИЙ

(У першу річницю смерти Мирослава Турка)

Рік тому наш залізний спортовий звітодавець і редактор спортової сторінки „Свободи" (О. Т.) приніс сумну вістку, що „у Львові, 2-го жовтня 1981 року, після важкої недуги помер незрівняний футболіст УСК „Сян" Перемишль, Ярослав Турко".

Хоч ми не сумніваємося в належну поінформованість автора вістки, який постійно читає спортову пресу з України, ми все ж не рішалися писати некролог, чекаючи на підтвердження вістки з докладнішими даними: адже справжнє ім'я небіжчика було Мирослав (а не Ярослав) — та й незручно писати про одного з найбільших наших футбольних талантів XX віку так, як про персонажа козацької ери („...народився приблизно 62 роки тому...").

Однорічні опитування, на жаль, не принесли точної дати народження Мирослава, натомість ствердили, що був він уродженцем 1918 року (отже в залежності від дня і місяця народження) прожив чи майже прожив 62 роки.

Початок спортової кар'єри Турка був під кожним поглядом сенсаційний. Однієї днини на провесні 1934 року до автора цих слів і принагідних змагунів „Сяну" приступив секретар (чи скарбник) названого клюбу — проф. Роман Маринович і сказав:

— Маю для вас нового змагуна. Називається Турко. Ви його візьміть. Він малий — але добре стріляє ґолі...

Ми майже в унісон вигукнули: „Бог би з вас говорив, професоре" (бо про кого так не говорять?) — але в цьому випадку з професора таки говорив Бог... Малий хлопчина з синьою стяжкою на голові вже на першому тренінґу блискавично мішав польський ендецький „Чувай" (з яким наші мали в той самий час тренінґи в перемиській зимовій арені) і настріляв їм без ліку тренінґових ґолів.

Після цього першого тренінґу ми спитали новоприбулого про його вік. Він сказав: „Вісімнадцять" — і тоді, либонь уперше і востаннє в житті, сказав неправду. Мусів сказати неправду, бо — як би був подав правдивих п'ятнадцять літ від роду — то з тим був би відправлений до...молодших юнаків. А йому хотілося ґрати між дорослими.

Коли ж футбол із залі вийшов на зелену мураву, малий футбольний чародій либонь рахуючи, що на його позиції (правого крайника) „Сян" мав першорядного Макаруху — пірнув у гущу дружин Українського Спортового Союзу, що тоді переживав своє справжнє відродження (Українські клюби, що змагалися в системі державного спортового союзу, продукували таку масу змагунів, що з них по більших осередках можна було організувати клюби й окружні відділи Українського Спортового Союзу з власними чемпіонатами). Але швидко Турко випірнув. Граючи в дружині свого рідного села Війська, він чотирма ґолями примусив поважний добромильський УСК ділитися пунктами (4:4), а коли з Макарухою (з його грою, тобто) справа стала непевною, „Сян" на змагання проти самбірської „Корони" у Львові без надуми взяв Турка. І за двоє-троє змагань він не тільки завоював собі постійне місце в нападі „Сяну", але став його головним стрільцем.

Того ж 1934 року автор цих слів на вакаціях тренував згаданий добромильський УСК. При нагоді я скочив до поблизького Туркового родинного села Війська (яке поляки не мали відваги перезвати на „Войско" — вибравши безглузде „Гуйско"). В цьому селі вчителював батько Мирослава. Ціль моєї прогулянки до села Війська була проста: мавши перед собою такий блискучий талант, мені хотілося перепробувати його індивідуально на всі можливі технічні тонкощі. Але екзамінований всі загадані йому вправи виконував бездоганно, залишаючи за собою „екзамінатора". На кінець ми грали на двоє воріт гру головою (піта). І тут виявилася несамовитість мого учня: наблизившися з м'ячем на голові під мої ворота, він підкидав м'яч вище як звичайно, а тоді скакав за ним угору і на дрібок секунди зависав у повітрі — а ля славетний балетмайстер В. Ніжинський. Це давало Мирославу змогу виконувати в повітрі два рухи головою: раз в один бік, щоб обдурити мене, а потім у другий бік — щоб післати туди м'яча... Коли я потім заздалегідь готовився до удару за другим разом, юний хитрун запримічував рух мого тіла і вдаряв м'ячем за першим разом.

Так само було з його стрілянням на ворота: на тренінґу він заганяв м'яч з-під кута, де два наріжні стовпи виглядали як один,— і все швидше як воротар рахував (а коли воротар вискакував заздалегідь крити простір за собою, м'яч падав у відкриту передню частину воріт),

Та швидкість Турка була, так мовити, не з цього світу. Мені показувано потім багато швидких змагунів — наших і чужинецьких — як відповідників Турка... „та все марно і пусто". Нормальна фізична швидкість у спорті вимагає пляну, простору і зусилля, в якому на кожний рух передбачається хай й найкоротший час виконання. У Турка все це було таке безтілесне, етеричне, найчастіше невідчитне і сконденсоване в одному русі,— що суперники здебільшого щойно готовилися до оборони, як він вертався уже назад після довершеного діла знищення... Я бачив перші змагання „Сяну" за вхід до Окружної Ліґи проти жидівської дружини „Кадімо" в Бориславі (1938). Купаний у водах мадярського професіоналізму змагун „Кадіми" Окерман не міг зрозуміти, як два змагуни його дефензиви могли дозволити Туркові (що стояв між ними) зробити два ґолі. Але й ми — глядачі, не могли того зрозуміти... Коли ж після цієї перемоги (3:1) „Сян" у Перемишлі на реваншу здеклясував „Кадіму" 10:2 чи 10:3 — всі ми зрозуміли, в кому й чому була справа... Забобонний простолюдин мав право говорити, що Турко суперникам умів пускати якогось „туману"... Тоді „Сян" нарешті ввійшов до Окружної Ліґи.

Та всі такі й подібні похвали чи пеани приховують у собі теж слабі сторінки настроєвого змагуна. Настрій — пташок, який так же несподівано прилітає, як відлітає... Я бачив, як „Сян" у Львові 1943 року програв проти „України" 0:10. Турко під кінець змагань виконував карний удар — але Василь Босий „хляпнув" у болото і зловив м'яч. Турко з розпачу не міг на ногах устояти... На другий рік я бачив цих самих суперників у фіналі за чашу проф. Кубійовича.

На воротах „України" стояв Гуцул. Дослівно стояв, не рухаючися з місця. У першій половині Турко вислав з найближчої віддалі дві бомби — Гуцул стояв там, де треба, — і вибив м'яч. На перерві Турко сказав: „Він відібрав мені віру в мене самого: я більше не стріляю..." І додержав слова, — даремно ми благали його, щоб стріляв здалека. „Україна" виграла 2:1. Так само мало мав на продаж Турко, а з ним і його клюб, як по другій стороні стояло якесь брутальне „валило", яке мало за ціль фізично знешкідливити заавансованого суперника.

Повертаючи до настроєвости Турка, хочу додати, що мав він звичку — вже навіть на вершку слави бувши — в передодень (дослівно в навечер'я) змагань „переживати заздалегідь" грядучу гру, при чому він уявляв себе як невдаху, якому не щастить. Я мешкав тоді з ним у домі Кишакевичів у Перемишлі, — і всі ми, хатні, пробували висміяти такі неоправдані „вертерівські муки" юного аса. Але він казав: „Дайте мені відбоятися — відтерпітися заздалегідь, тоді на другий день я виходжу на грище вільний від балясту треми — і все виходить мені легко так, як я хочу. Тоді помилок я вже не боюся"... Автор цих слів не сумнівався в ці слова Турка. Хто бачив, як він — після невдачі — розгромив УССК 10:2, а потім у такому ж відношенні роззброїв тодішнього чемпіона краю — „Скалу" (Стрий), — той усе зрозуміє.

Пищемо ці слова зокрема для аматорів порівнянь, які зараз хотіли б відповіді на питання: Скоцень II — чи Турко? Кобзяр — чи Турко? Петрів — чи Турко? І т. п.

Такі й подібні порівняння чи протиставлення не можуть мати місця. Поперше, історія виявила, що справжню міжнародну кар'єру (все одно, кому доля сприяла, а кому ні) зробив тільки Олександер (Леньо) Скоцень. Частинно зробив її теж Кобзяр, який у дружині ужгородської „Руси" мав нагоду міряти свої сили з чехо-словацькими і мадярськими асами. Подруге, рішальним у таких порівняннях для критиків є рівність форми і продукції змагуна (цікаво, що варшавські шукачі талантів до репрезентації Польщі в середині 1930 року звернули увагу тільки на клясика Юзя Петрова з усіх змагунів „України". (Не знаємо, чи Л. Скоцень, який тоді тільки починав свою кар'єру, грав у тих змаганнях). Вже цих двох критеріїв: міжнародних виступів і рівности форми — вистачає, щоб

(Закінґення на стор. 6)

ДУХ ОДВІЧНОЇ СТИХІЇ

Україна — одвічна тема мрії та турбот для тих з нас, хто змушений жити за межами Батьківщини, та для тих, хто виховувався у вільному світі або й народився в ньому.

Там, в Україні, живуть люди, що видаються знедоленими, як згадуємо про наругу, яку вони знасять щоденно протягом довгих років української неволі.

Там, в Україні, живуть люди, які здаються велетнями, якщо згадуємо учасників всіх наших визвольних змагань, учасників опору в сталінських таборах смерти або про визріле в повоєнний час покоління Чорновола, Стуса, Світличного, Сверстюка, Калинців та їхніх перевесників і спадкоємців.

Всемогутній час прирікає навіть наймолодших на приналежність до історії, себто - до минувшини. Стають історичним набутком та спогадом ще зовсім недавні шістдесятники, а це ж завдяки їм український журналіст із США міг сказати у 1968 році: „Україна справді на міжнародньому форумі". 1

Минув вже й час сімдесятників, і спогад про них наближається до сфери історії.

Що належить історії, втрачає ознаки реального існування. Тому для відтворення історії — хоч би й новітньої — потрібні джерела, які несуть у майбуття думку, слово й чин тих, які вже належать не до скороминущого сегодення. Саме таким джерелом стала позацензурна література з України (самвидав).

Значну частину матеріялів самвидаву підхоплюють українські інформаційні служби, а пресові органи тих служб публікують автентичні матеріяли з України на сторінках українських часописів. Аж ось виявляється, що з тих публікацій стає все важче вибирати таке, що наближає нас до подій в Україні та до її людей.

На сторінках „Свободи" чи не найбільше подано найсвіжіших матеріялів з України. Та спробуємо сьогодні комусь, хто потребує інформації про якісь події в Україні, сказати, що треба шукати за такими чи такими числами „Свободи". Така порада не виглядатиме доброю, бож газетна преса, попри всі її переваги (актуальність, масовість) має суттєві недоліки: короткий вік інформації та невигоди в зберіганні інформації.

Часом виникає потреба повертатися до того, що вже колись було опубліковане та має високу інформативну цінність. Тому робимо спробу трохи пом'якшити універсальні недоліки газетної інформації, використовуючи одночасно її переваги: відкриваємо в „Свободі" новий розділ, який час від часу подаватиме повну сторінку тематично організованого матеріялу про людей та процеси і явища в сучасній Україні.

Упорядник і коментатор: Ніна Строката, політв'язень СССР у 1971—1975 роках, член-співзасновник Української Гельсінкської Групи в 1976 році.

Можливо, колись, набравши певну суму впорядкованої інформації, спроможемось подати її в такій формі, яка дозволяє здолати кпроткий вік найкраще організованої газетної інформації.

Лист з місця заслання

(уривок) [12]

Цей лист із заслання відтворює умови, в яких живуть політзасланці й „вольні" громадяни країні, що її колись називали Росія, а тепер звуть СССР.

„...Прибула 3[13] липня парапоплавом у дощ, та й досі не просихаю. Ви, звичайно, знаєте про стихійне лихо Хабаровського, воно нас також не обминуло. В Аяні безперервні страшні дощі, як перед потопом: аеродром знесло й авіазв'язок - цей єдиний наш зв'язок зі світом — припинився, один час і телеграфний також був перерваний. Понад 80 телеграфічних стовпів було повалено або розмито гірськими потоками, тепер усе йде через Охотськ. За два місяці було три пасажирських пароплави, чекають четвертого й останнього, бо ці пароплави у вересні вже не зможуть курсувати в Охотському морі, а інших не заплановано для Аяну - мешканців на цьому Аянському п'ятачку не більше як 1,5 - 1,7 тис., отже, не економно. Начальство з пересадками літає на вертольоті.

Мій син закінчує 4 серпня,[14] і ми ще не знаємо, як він звідси вибереться, а їхати він мусить неодмінно. Його дружина тяжко хвора після других пологів - у мене тепер є, крім 10-річного внука Устима, і внучка Оленка, народжена 28 березня ц.р. - невістка майже не ходить. Я залишаюся сама в майже цілковитій ізоляції. Зими тут такі страшні, і люди місцеві мене лякають, що самій мені прожити неможливо. Тут три проблеми: дрова, вода, харчі. Коли задме завія (пурга), то сніг замітає хати і проїздні дороги, з дому не виберешся. І хоч наша халупа близько від харчової крамниці і взагалі в центрі, — ніхто не прийде на допомогу. Просила поставити мені телефон і до голови райвиконкому зверталася, - відмовив: „...немає номерів, тільки в порядку черги", а черга мені припадає років через два-три, а скільки мені лишилося прожити, нікого тут не цікавить.

Від 17 березня почався мій довгий маршрут европейсько-азійськими просторами „необ'ятной": бачила всі пам'ятки[15] із зупинками в Харкові, Свердловську, Красноярську, Іркутську, Хабаровську, Ніколаєві-на-Амурі. Не можу нарікати: лікували й готували до далекої подорожі. За 9 місяців дістала гіпертонію третього ступеню. Уже всі медикаментозні лікування перепробувала, проте безрезультатно. Акліматизуватися в цьому категорично протипоказаному мені кліматі й за віком і через хвороби неможливо. Перезимувати мені тут самій — що на Еверест зійти ненатренованому спортсменові. Але... Що робити? хочеш, не хочеш - мусиш.

Я тішуся поверненню додому мого сина, ми з ним прощаємося. Думаю, що добрі люди мені бодай писатимуть - біда, що зв'язок тепер став зовсім поганий, хоча й до повені було також погано через нельотну погоду тощо.

З пенсією в мене вийшов казус. Згідно з законом позбавляють пенсії на час відбування основного терміну (мені його призначили на пів року), а в засланні пенсію поновлюють. Я подала до соцзабезу заяву 8 липня, на запит Аянського Київський соцзабез відповів, що „немає на обліку". Послали вдруге розшук моєї пенсійної справи від місцевого соцзабезу. Отак зі мною „жартують".

З харчами тут дуже тяжко: овочі й фрукти в консервованому вигляді з минулорічного завезення, в цьому сезоні раз привозили картоплю (давали по 2 кг.) і капусту свіжу. Обіцяють привести капусту для квашення. Молоко є, але взимку його не буде, хліб тільки білий, гречаних крупів також нема. Через мій діабет мені тяжко. Рибу я засолила на зиму, але знов-таки: солона, мені з гіпертонією треба утримуватись. Син дрова завіз, розпиляв, тепер рубає. Дах халупи тече, Олесь його перекриває, але перешкоджають дощі. Піч курить. Але ми побілили всередині і це теж була радість спати не під цементовим кожухом. Мучить ревматизм, який відновився за час перебування там.."

Оксана Мешко

Хроніка одного року в житті Оксани Мешко

(рік Олімпійський, 1980)

З ПОВІДОМЛЕНЬ, ЯКІ ПОДАЄ „ВІСНИК РЕПРЕСІЙ В УКРАЇНІ" (ВРУ)

ВРУ, 1-28 (січень 1980)

У грудні 1979 року взято під адміністративний нагляд українського поета Василя СТУСА, який недавно повернувся до Києва після 5-річного ув'язнення і 3 років заслання. Серед інших обмежень і заборон є, зокрема, заборона відвідувати будинок члена Української Гельсінкської групи Оксани МЕШКО як „приміщення, що може бути використане для скоєння злочину".

ВРУ, 8—4 (серпень 1980)

22 лютого 1980 року в справі Ганни МИХАЙЛЕНКО було проведено обшук у Києві в керівника Української Гельсінкської групи Оксани МЕШКО. Коли в неї забирали особисті листи зокрема поздоровлення З. КРАСІВСЬКОГО до її 75-річчя), лейтенант КГБ РЯБЕНКО пошкодив їй середній палець правої руки, так що вона два тижні носила руку в шині з підв'язкою.

ВРУ, 4—18 (квітень, 1980)

12 березня 1980 року, в день арешту членів Української Гельсінкської групи О. ГЕЙКО—МАТУСЕВИЧ та З.КРАСІВСЬКОГО, відбувся обшук в Оксани МЕШКО, також члена групи.

ВРУ, 6—1 (червень 1980)

12 червня 1980 року в Києві заарештовано й ув'язнено до **психіатричної лікарні члена**-засновника і фактичного керівника **Української Гельсінкської групи** Оксану МЕШКО. Як повідомляють правозахисники з СССР, це зроблено у зв'язку з передолімпійською чисткою.

ВРУ, 7,—25 (липень 1980)

Стало відомо, що член-засновник Української Гельсінкської групи Оксана МЕШКО, заарештована 12 червня 1980 року, перебуває в республіканській психлікарні ім. Павлова в Києві (вул. Фрунзе, 103).

ВРУ, 8—13 (серпень, 1980)

13 червня 1980 року в справі Но 5 (справа Василя СТУСА) в Києві викликали на допит Світлану КИРИЧЕНКО, дружину політв'язня Юрія БАДЗЯ, а також Оксану МЕШКО. Як уже повідомлялося Оксану МЕШКО просто з допиту відправили до психіатрічної лікарні, де вона перебуває дотепер.

ВРУ, 9—*30* (вересень, 1980)

25 серпня 1980 року звільнено з психлікарні ім. Павлова в Києві керівника Української Гельсінкської групи Оксану МЕШКО, де вона перебувала від 12 червня 1980 року. Від неї вимагають, щоб вона стала на облік до психдиспансеру.

ВРУ, 10—24 (жовтень, 1980)

10 жовтня 1980 року члена Укрїнської Гельсінкської групи Оксану Яківну МЕШКО повторно запроторили до психлікарні ім. Павлова в Київі.

ВРУ, 11—2 (листопад, 1980)

13 жовтня 1980 року в Києві у зв'язку з повторним ув'язненням до божевільні члена Української Гельсінкської групи Оксани МЕШКО, у неї було переведено обшук. 16 жовтня в Києві було проведено також обшуки в таких її знайомих: у Віри ЛІСОВОЇ, та в Алли МАРЧЕНКО. Обшуки відбувалися в справі Но 13. В А.МАРЧЕНКО вилучили записники, листи, гроші тощо. Влітку в неї було відключено телефон.

ВРУ, 12—20 (грудень, 1980)

Члена Української Гельсінкської групи О.Я. МЕШКО перевели з божевільні до тюрми. Їй пред'явили звинувачення за ст. 62 КК УРСР. Недавно вона перехворіла в ув'язненні на ексудативний плеврит.

ВРУ, 2—1 (лютий, 1981)

5-6 січня 1981 року в Києві відбувся суд над членом Української Гельсінкської групи Оксаною МЕШКО. Про суд нікому з родичів і друзів не повідомили, її невістці Звениславі ВІВЧАР надіслали письмове повідомлення щойно про вирок суду. Оксану МЕШКО засудили на 6 місяців ув'язнення і 5 років заслання. Враховуючи ув'язнення, відбуте під час попереднього слідства, це практично означає тільки заслання.

Оксані МЕШКО наприкінці січня сповнилося 76 років.

ПРО ТЕ, ЩО ВИЛУЧАЛИ В ОКСАНИ МЕШКО ПІД ЧАС ОБШУКІВ [6]

1. КІлька листів з мого особистого листування і не за ознакою „антирадянського змісту", а за прізвища кореспондентів, зокрема Зіновія Красівського, і мій до Вячеслава Черновола, Григорія Приходька та інших. 2. Копію листа до Консуля Австралійського посольства в Москві п. Токей. 3. П'ять копій різних за змістом моїх скарг, написаних в останнє півріччя в захист свого тяжко хворого сина, політв'язня Олександра Сергієнка і відправлених в радянські вищі інстанції СССР: міністерство охорони здоров'я і внутрішніх справ, прокурору та п'ятому відділу міністерства внутрушніх справ Москви і Хабаровського Краю [4]. Дві копії мого протесту прокуророві М. Києва — підтвердження про одержання зі штампом секретаря прокуратури від 24.1. 80 р. — без відповіді. 5. Мої записи фактів правопорушень, різні нотатки, чернетки особистого користування, адреси телефони тощо.

„Моїм любим — за листами, в пошуках святого..." Січень 1977 рік.

Оксана Мешко про погром в Україні, 1972 [3]

„Громом з ясного неба для української громади стали політичні арешти творчої інтеліґенції в 1972 році — в Києві, Львові, Івано-Франківському, Одесі, Харкові та ін. Заарештовані були немов вибірково популярні й авторитетні молоді літератори, мистці, активні члени громади — інженери, лікарі, студенти, вчителі.

Так звана українська громада Києва не була в ті роки якимось монолітом. Не була вона й офіційно зареєстрованою одиницею і взагалі не була ані клюбом, ані осередком, і вже аж ніяк не організацією. Була це за природою своєю аморфна маса повоєнної молоді українського походження, в більшості своїй інтеліґенцією першого коліна, і виникла вона стихійно, як наслідок доби хрущовської лібералізації. Об'єднувало їх національне самоусвідомлення, українська пісня, поетичне слово, зацікавленість історією та ін. У Києві співали вони на Дніпровських схилах в „дикому"[4] аматорському хорі „Гомін" Леопольда Ященка, у свята — на вулицях та у скверах столиці, відзначали старовинні звичаї, свято першого снопа „ужинок", Івана Купала, палили ватри й пускали вінки із свічками по Дніпру. Йшли до приватного музею фольклору та етнографії заслуженого діяча мистецтв Івана Гончара, хата якого гостинно була відчинена для всіх зацікавлених добрих та недобрих людей. Проривалися в тісний „камерний" клюб Спілки письменників, відвідували ювілейні вечори письменників із числа тієї трисотки — реабілітованої посмертно української еліти - , де стримано й несміливо піднімалася запона із кривавих часів сталінського терору.

Плавом пливли на лекції з історії України до Будинку вченого, де з лекціями виступали Ф. Шевченко, Компан, Брайчевський: Академія Наук України затвердила їм цілий цикл таких лекцій. Допитлива інтеліґентна молодь набивалася в залю Будинку вченого, заповнювала коридори й вистоювала по кілька годин у тісняві й задусі, а потім писалися листи із пропозиціями знайти більше приміщення, ураховуючи масовий наплив слухачів. Очевидно, саме через це незабаром лекції були заборонені, а ті, що їх читали чи влаштовували, потрапили у немилість ряду установ. Закрито було у примусовий спосіб і музей Івана Гончара, а самого Гончара — піддано остракізмові. Розігнали хор Ященка, а всіх хористів внесено було на чорний список. І довго їх переслідували — в інститутах, на роботі, по місцю проживання; найзавзятіших викликали в КҐБ — на допити.

12-го січня почалися арешти. Акція ця була нагальна й несподівана, до неї готувалися довго, а провели — в один місяць і в одне число. Вивірений спосіб масового залякування, відновлення фізичного жаху, прищепленого добою культу особи. Це було засторогою тому, хто ще не був арештований, але міг бути ним.

15-го січня 1972 року „Радянська Україна" надрукувала повідомлення про арешт бельгійського туриста Ярослава Добоша „за проведення підривної антирадянської діяльности". Та ж газета за 11-го лютого повідомила, що „...у зв'язку з справою Добоша притягнуті до кримінальної відповідальності Світличний І.О. Чорновіл В.М., Сверстюк Є.О., та інші. Слідство триває".

По тих двох повідомленнях можна було вже надрукувати й „Відкритого листа" З. Франко, — бомбу, яку заготували заздалегідь. Характер і зміст цього листа говорить сам за себе. Це офіційне ствердження існуючого в країні ідеологічного гніту, підпертого військовою силою. Друкуючи листа З. Франко, газета повністю іґнорувала 19-ий пункт „Деклярації Прав Людини": Франко каялася, що поширювала „наклепницькі матеріяли", що її провина „ґрунтується на неправильному і викривленому сприйманні та інтерпретації окремих недоліків і труднощів у нашому житті", що „...у своєму політичному засліпленні„ вона *могла* стати „на шлях, який міг привдсти до зради..."(!) і таке інше з того самого страшного трагічному арсеналу, коли людина в часи репресій примушували спершу обмовляти себе, каятися за нездійснені гріхи, а потім — розстрілювали й на підставі написаних розстріляним листів — арештовували інших.

В лютому 1972 р. пішов по руках самвидавівський лист Бориса Ковгаря — викривальний документ проти самого себе. Біля місяця лист читали люди, а потім він потрапив до КҐБ, і Ковгаря було заарештовано. Слідство тривало недовго, суд відбувся закритий, і Ковгаря відправили на примусове лікування у закриту спецлікарню Дніпропетровського, де його й понині „лікують".

Муки сумління цієї людини були страшніші за ризик позбутися волі й долі і залишити напризволяще трьох синів-школярів, а домогосподарка-дружина не працювала, жила на утриманні чоловіка.

Невідомо, чи лише матеріяльна незабезпеченість, чи, може й інші деякі причини штовхнули Ковгаря на співпрацю з органами КгБ. Чи просто повірив він у їхні намовляння, що його інформація допоможе в „боротьбі з іноземними розвідками", на котрі завше списують у всіх випадках будь-які прояви національного незадоволення на Вкраїні. Але пішов вюн за мефістофельським контрактом, душу дияволові запродавши, в гущу української громади, співав у „Гомоні", зачастив до музею Гончара, а часом, на прохання переобтяженого турботами господаря, правив і за екскурсовода... Затоваришував з Миколою Холодним — бездомний поет часто й ночував у Ковгаря, бо скрізь йому було як у тій приказці — „Де хатка, там і паніматка". Ковгар любив віршувати, і тепер його вірші віддавали стилем злого Миколи Холодного. Посунувся він був зі збіркою поезій до критика Євгена Сверстюка, але дістав одкоша. За походженням українець, зовні — „під Шевченка", університет за плечима, колишній редактор малотиражної газети київського заводу ім. Антонова, член КПСС, Борис Ковгар швидко прижився серед української публіки...

За сім років інтимного співжиття з громадою не зустрів він тут жодного з тих, кого можна було б підозрівати „у праці на підрив радянської влади та у шпигунстві на користь іноземних розвідок за оунівські гроші". Не зустрів, як не навертала його на це установа, котрій він служив.

Мабуть, ці роки були в його житті світлою смугою прояснення в голові, він, типовий член споживального суспільства, затьмарений обов'язком давати „секретну інформацію", почав висмоктувати її з пальця, аби таке-сяке, щонебудь „там" доповісти.

Життя показало йому, як низько він зможе впасти, якщо не схаменеться.

Від нього вимагали усе нових і нових „акцій", і він не витримав.

Саме Борис Ковгар — у противагу мізерній духом онуці Великого Кобзаря[5] — схаменувся, зрозумів, що за нього хапаються як за свідка-найманця, як за фальсифікатора істини, що він став на шлях запроданства проти безневинних людей, до тих самих, до яких він, не зчувшись, сам проникся повагою та любов'ю.

І написав цього листа, без жалісного до себе і проникливого.

Розповідь про це хочеться закінчити словами розбійника, зверненими до розп'ятого на хресті Ісуса: „Господи, пом'яни мене, коли прийдеш во царствіє своє!"

Оксана Мешко

Оксана Мешко, Київ, 1974 рік.

ПРОФІЛЬ ЖИТТЯ І РЕПРЕСІЙ

...як поет розкриє почування,
Що нині у його вирують серці —
Захоплення,
повагу,
дивування,
Зустрівши жінку у смертельнім герці?

О, ясна зірко нашого жіноцтва!
Киянко із душею Жанни д'Арк!
Доби нової стань живим пророцтвом
І в горобину ніч палай, як жар! 2

Доля Оксани Мешко та її рідні подібна до долі багатьох українських родин, переслідуваних протягом всієї історії підсовєтської України.

Чоловік Оксани колись належав до українських націонал-комуністів. Ця організація була ліквідована Сталіним за „націоналістичний ухил", а тому чоловік Оксани від 1925 року аж до смерти (1958 рік) був переслідуваний. Після народження двох дітей подружжя виїхало за межі України.

Напередодні II-ої світової війни Оксана з чоловіком та дітьми опинилася в реґіоні, віддаленому від подій війни. А проте війна таки наздогнала гнану родину: один із синів - старший Євген - загинув під час бомбардувань Тамбова майже недосяжного для німецьких бомбардувальників.

Ця втрата ніби нагадувала, що втеча з України не може принести рятунку. Родина почала шукати шляхів до повернення на рідну землю.

Повернулися до Києва на початку 1945 року.

Повернення принесло нові поневіряння. Найближчі родичі Оксани брали участь у двофронтовій війні проти московських і німецьких загарбників. Одна із сестер Оксани - Віра - лишилася самотньою, втративши контакти з чоловіком, двома синами і невісткою, для яких війна ще нескоро закінчиться. Оксана допомогала осамітненій сестрі. (Вони обидві тоді не знали, що вся рідня Віри наближалася до загибелі в ҐУЛАҐу).

При кінці 1946 року Віру було заарештовано. У лютому 1947 року було заарештовано Оксану. Через сім місяців їм винесли однаковий вирок: по 10 років таборів примусової праці кожній.

Через 7 років, у 1954 році, Оксану звільнено з ув'язнення за станом здоров'я (це вже після смерти Сталіна), а у 1956 році її навіть реабілітовано. Після цього - знову повернення до Києва, до матері, до сина. А син виявився відчуженим від матері та ще й на туберкульозу захворів. Отож довелося змагатися за душу та за його здоров'я.

Оксана відродила сімейну атмосферу, виграла бій з хворобою сина, подбала про його освіту.

У 60-их роках син Оксани Мешко - Олександер Сергієнко - був у числі учасників відроджуваного українського громадського життя, а значить - в числі переслідуваних.

У 1972 році, в час масових репресій в Україні, сина Оксани було заарештовано й засуджено на 10 років позбавлення волі (7 років ув'язнення та 3 роки заслання).

Оксана енерґійно боронила сина, як колись боронила сестру.

У 1976 році вона стала одним з членів-засновників Української Гельсінкської Групи. З того часу вона під безперервним наглядом і тиском КҐБ.

Перед початком Олімпійських ігрищ 1980 року йшла в СССР велика „чистка" населення. В процесі тої „чистки" Оксану двічі заарештовували й запроторювали до психіятричної лікарні.

Українці за межами України енерґійно встали на захист Оксани Мешко. Це оборонило її від психіятричного терору, але не захистило від ув'язнення на 5 1/2 років.

Тепер Оксана на засланні за межами України: в тому самому містечку на узбережжі Тихого Океану, де її син закінчував свій реченець.

Кінець терміну заслання Оксани Мешко: квітень 1985.

Адреса для контакту з упорядником:

P.O.BOX 388

BAUSMAN, PA. 17504.

З власної одіссеї

Протест (вдруге, перший — 10 липня 1980)[10]

„Я не пацієнт психо-неврологічної лікарні ч. 21 міста Києва, я була два з половиною місяці її в'язнем. Мене примістили в лікарню 12 червня ц.р.[11] силоміць і потайки від моїх родичів, друзів, сусідів. Забираючи мене з хати міліційною машиною, мені показали постанову Подільського районного відділу внутрішніх справ — доставити мене на допит в КҐБ до слідчого Берези. Мої ґвалтівники, капітани міліції Подільського районного відділу внутрішніх справ. — Юрченко і Вердзинський (за точність прізвища останнього не ручу), які завезли мене не до КҐБ, а до приймального відділення лікарні ім. акад. І. Павлова ч. 21, не мали спрямування районного писхіятра, не було й „скарг громадян", на які вони покликалися черговому лікареві приймального відділення.

Черговий лікар відмовився приймати мене без документів, але міліціонери не відпускали; поки Юрченко тримав мене силою, інший міліціонер бігав телефонувати, забезпечитися підтримкою.

Естафету, так би мовити, прийняли у міліціонерів люди в білих халатах зі званням, всупереч інструкціям Міністерства охорони здоров'я і законів СССР, доконавши замаху на моє здоров'я і право людини.

Черговий лікар підкорився розпорядженню адміністратора лікарні (незаконне розпорядження було дане по телефону), прийняла мене „на обстеження" до 3-го відділення. Завідувач відділу, лікар Е.І. Ястреб, примістила мене в 3-тє відділення, записала в список „особливо небезпечних", що мало відповідний вплив на персонал медобслуги. Було заборонено брати мене на роботу на території лікарні. Мене позбавлено навіть ста лих годин прогулянок (установлених в'язничним режимом), побачень з родичами і близькими мені людьми. (Декого, з тих що відважувалися приходити до мене з передачами, викликали на допит в КҐБ і забороняли їм відвідувати мене, погрожували). Мене свідомо піддавали кисневому голодуванню, призначивши медикаментозне „лікування" від вікової атеросклерози. Невдовзі моя „історія хвороби" в 3-му відділенні доповнилася документом інформаторів про мою начебто неетичну поведінку, один із них — мій колишній квартирант Н. Крючок. (Як відомо, мої сусіди по садибі відмовилися „лікареві Х", який їх запитував, говорити що-небудь про мене.)...

Обстеження мене, яке тривало 8 днів, закінчилося 20 червня. Дві ляболаторії вищої нервової діяльности Науково-дослідного інститут ім.акад. Богомольця під керівництвом В.М. Блейхера й А.Г. Корольової і енцефалограма підтвердили моє нормальне психічне здоров'я. Але консиліюм не відбувся, мене продовжували тримати під замком у шпитальному відсіку, в умо вах, про які треба писати окремо.

Я виявила досить терпеливости і віри в людей, наділених моральними і службовими повноваженнями для охорони здоров'я співгромадян, себто й мого здоров'я.

Переконалась, що лікарі 3-го відділення, в справі звільнення мене позбавлені права сказати своє слово. Вони мені повторювали: „Ми вас не привозили до лікарні і звільнення від нас не залежить..." Після 28-денного перебування у психушці я була змушена звернутися зі скаргою найвищої радянської інстанції. 7 серпня ц.р. розглядом скарги займалась заступник головного лікаря Л.А. Чарочкіна. Одночасно це був й консиліюм у складі: Л.А. Чарочкіна, завідувач медичною частиною Н.І. Вергун, завідувач відділом Е. І. Ястреб і лікар А.М. Паторжинський. Рішення виписати мене загальмував хтось із співробітників установи, під негласним контролем якої я постійно перебулваю і з ініціятиви якої була приміщена в цю лікарню.

Щойно 25 сербня рішення консиліюму зреалізовано — мене звільнели з лікарні з ярликом. Завідуюча медчастиною повідомила подільський психо-неврологічний диспансер про те, що я маю бути звільнення, і за 5 днів до мого виходу з лікарні у моїй поштовій скринці з'явився виклик до цього диспансера до лікаря на 20 серпня, другий—на 9 вересня. Виклики були без штампу дати і підпису. А як виявила мені лікар Вергун, нез'явлення в диспансер може вик кликати наслідки і що це загальне правило для хворорих.

Та справа в тому, що це правило до мене не стосується. Це продовження порушення закону, коли мене, психічно здорову і повноцінну людину замкнули 12 червня в шпитальний відсік під замок, де сидять маразматики, хроніки і психічно важко хворі люди. І звільнили мене на мою скаргу до Президії Верховної Ради СССР.

Поступившись вимогам лікаря Вергун, 9 вересня я пішла до лікаря невропатолога моєї районної поліклініки ч. 16 тов. Голенко. Цього досить при моєму стані здоров'я і з цим цілком погоджується голова консиліюму, заступник головного лікаря лікарні ч. 21, Л.А. Чарочкіна. (В „історії хвороби" поліклініки ч. 16 це моя перша візита у невропатолога, нема потреби говорити про лікування у психіятра).

Я категорично відмовляюся стати на облік у психо-неврологічному диспансері і не буду брати участь в порушенні законів СССР, зокрема свідомо ставати жертвою беззаконня, що його здійснюють його представники і деякі вороги радянської психіятрії. Мене визнали психічно здоровою і відповідальною.

Прошу втрутитися в мою справу і захистити мене від насильства та переслідування".

Оксана Мешко

Дата написання: не раніше 9 вересня 1981 і не пізніше 10 жовтня 1981 (упорядник)

Шукаючи рятунку для сина

Оксана Мешко із сином Олександром Сергієнком, Київ, 1957 рік.

„Олександер Сергієнко, опинившись безнадійно в лещатах влади Аянської глибокої перифірії, звернувся з листом до Президії Верховної ради СРСР дозволити йому на виклик кузини виїхати для лікування до Австралії. Я небезпідставно вважаю, що саме цей лист Сергієнка викликав новий приплив жорстокости і беззаконня щодо нього та підготовку нової „справи".

Олександрова хвороба почалася ще в таборі, в наслідок тюремно-табірного режиму, неякісности харчів та нестерпних умов побуту, відмови в медичній допомозі, відпочинку тощо.

Активізація і загострення хвороби в засланні пов'язане з моральним кліматом навкруги хворого: безпідставні переслідування аж до карцеру, відмова в лікуванні й відмова в праві виїзду згідно з статтею 82 ВТК[7] для лікування до м. Києва за місцем проживання родини, насильне підселення до нього в хатину мешканця з п'яниць і хуліганів — усе це посилює і без того складне становище хворого.

В Аяні просто з лікарняного ліжка Сергієнка відправили до холодної КПУ[8] досиджувати незаконне покарання.

Щоб уникнути суду, тепер він мусить влаштовуватись на роботу, яку йому можуть дати, але, самозрозуміло, не лише без урахування його спеціяльности, а й ігноруючи його стан здоров'я, іншими словами, ставлячи його в завідомо фальшиву ситуацію, в якій він змушений буде відмовитися від непосильної праці й тим самим потрапити під дію закону про покарання за „дармоїдство".

Я прошу розв'язати питання О. Сергієнка справедливо й на вищій інстанції — за адресою скарги — враховуючи тяжку хворобу і несприятливий прогноз".

11 грудня 1979

Оксана Мешко

Вболіваючи за інших

Замість некролога (на смерть Михайла Мельника)

Михайле, друже! Ти довго змагався, невтомно шукаючи Правди і дружнього плеча в нерівній боротьбі.

Змучений вкрай безплідніми пошуками Добра і Справедливості в жорстокій радянській дійсності, Ти відповів німим протестом, що голосною луною осуду і ганьби насильникам обізветься в широкому світі серед чесних людей та поборників за Права Людини!

Але чи обізветься це відголосом в сумлінні твоїх-наших тяжких кривдників, що нехтують людським пра вом бути самим собою, плід но працювати, творити і примножувати культурні і матеріяльні надбання рідної землі, вільно дихати, жити нерозрізненими родинами?!

Твій протест проти порушення Прав Людини — акт самогубства — є актом виклику беззаконності, тоталітарним проявам, актом рівнозначним самоспаленню в захисті земляків своїх, хто сьогодні ще живий і бореться, кого переслідують за переконання, чи добродійність, живе і чуле серце, за відвагу не коритися злу многоликому землі нашої многострадальної!

Нас душать сльози і невимовний жаль за тобою... Ми низько схиляємо голови перед тобою, Людиною... І відповідаємо за тебе на питання: ...„Чого ти жадаєш від людей?" — Любові...

Земля тобі пером, друже Михайле!

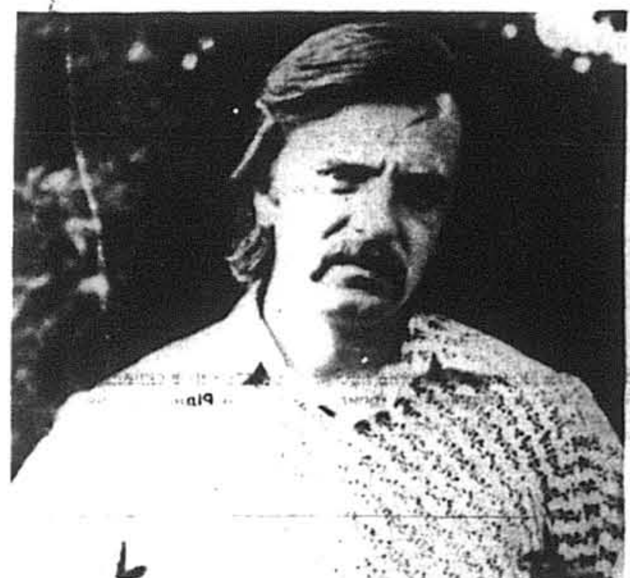
12 березня Оксана Мешко

(Зліва): Оксана Мешко, внук Устим, невістка Звенислава, Київ, 1976 рік.

(Зліва): Василь Січко, його мати Стефанія, Оксана Мешко, Петро Січко. На першому пляні — Оксана Січко.

Микола Горбаль

Оксана Мешко з Раїсою Мороз та Оленою Антонів (дружиною Зиновія Красівського), Львів, 1979 рік.

МИКОЛА ГОРБАЛЬ

Колядка М. Горбаля присвячена Оксані Мешко.

Олександер Сергієнко з дружиною Звениславою.

АДРЕСА ОКСАНИ МЕШКО НА ЗАСЛАННІ

USSR
Meshko Oksana Yakivna
682080 Ayan
Ayno-Myaskij R-n
Khabarovskij kraj
ul. Vostretsova, 18

СССР
МЕШКО Оксана Яківна
682080 Аян
Аяно-Майский Район
Хабаровский край
ул. Вострецова, 18

Адреса сина з родиною:

USSR
Serhyenko Oleksander
Fedorovych
252086 Kiev - 86
vul. Verbolozna, 16

СССР
Сергієнко Олександер
Федорович
252086 Київ - 86
вул. Верболозна, 16

ДНІ НАРОДЖЕННЯ ОКСАНИ МЕШКО ТА ЧЛЕНІВ ЇЇ РОДИНИ:

ОКСАНА МЕШКО: 30-го січня
Син Олександер: 25-го червня
Невістка Звенислава: 1-го серпня
Внук Устим: 25-го серпня
Онука Олена: 28-го березня.

ЧИТАЙТЕ СПОГАДИ ОКСАНИ МЕШКО:

Оксана Мешко. „Між смертю і життям". Визвольний шлях, 1/370/ (січень 1970), ст. 44-65; 2/371/ (лютий 1979), ст. 231-246; 3/372/(березень 1979), ст. 332-355; 4/373 (квітень 1979(, ст. 453-474.

„Between Death and Life" by Oksana Meshko, Translated from Ukrainian by George Moshinsky. New York-Toronto-London-Sydney: Women's Association of Four Freedoms for Ukraine, Inc., and other Ukrainian women's association's, 1981.

ПРИМІТКИ

1. Ростилав Л. Хомяк. „Небувалий 1968: Україна справді на міжнародньому форумі." **Сучасність,** 96 (грудень 1968), ст. 83-95.

2. З вірша-присвяти Оксані Мешко. Святослав Караванський. „Своєму власному привіту". **Сутичка з тайфуном.** Нью Йорк-Балтимор-Торонто: Смолоскип, 1980, ст. 111-112.

3. Вперше опубліковано під назвою „Один голос з української громади м. Києва". **Визвольний шлях,** 370 (січень 1979), 70-72.

4 „Дикий": вживають на означення того, що відбувається без дозволу чи узгодження.

5. Натяк на Зиновію Франко, яка в 1972 році в час погрому спочатку написала „відкритий лист", в якому визнавала свої помилки - антирадянські й націоналістичні, - а пізніше свідчила в судових процесах проти З. Антонюка, В. Стуса та ін.

6. З тексту „Звернення" Оксани Мешко (31 березня 1980). **Наше життя,** 9 (жовтень 1980), 8-9.

7. ВТК: виправно-трудовий кодекс. Оксана Мешко посилається на п. 82 ВТК РСФСР, бо заслання відбувають тільки на теріторії РСФСР і тому, що цей п. дозволяє хворим засланцям тимчасовий виїзд для лікування. Дотепер невідомо практичне застосування п. 82 щодо політзасланців.

8. КПУ: камера попереднього ув'язнення.

9. Про публікацію в офіційних виданнях України некролога з приводу смерти переслідуваного - годі й думати. Тому, очевидно, назва „Замість некролога". Повний текст див. **Інформаційні бюлетені Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінкських угод. Випуски: ч. 1, 1978; ч. 2, 1978; безномерний, березень 1979 ч. 1. 1980.** Торонто-Балтимор; Смолоскип, 1981, ст. 135-137.

10. Переклад цього тексту на англійську мову див. Betwen Death and Life by Oksana Meshko. Translated from Ukrainian by George Moshinsky. New York-Toronto-London-Sydney: Women's Association for the Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc. and other Ukrainian Women's Associations, 1981, pp. 172-175.

11. Червень 1980 р.

12. Подано за текстом, розповсюджуваним Закордонним представництвом Української Гельсінкської групи.

13. Липень 1980 р.

14. Син Оксани Мешко - Олександер Сергієнко - на час написання цього листа закінчував термін заслання, яке відбув після ув'язнення в таборі.

15. Пам'ятки: давні й знані з часів царської Росії тюрми. Коральна системи СССР використовує ті тюрми також, як пересильні тюрми („пересилки").

16. Соцзабез: соціяльне забезпечення.

17. Микола Горбаль. **Деталі пісчаного годинника.** Сучасність, 1982.

ДОРОГІ ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ! ЗГІДНО З УХВАЛОЮ ГОЛОВНОГО ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ, КОЖНИЙ ЧЛЕН УНСОЮЗУ У ВІЦІ 0-65 РОКІВ МОЖЕ ПОДВОЇТИ СВОЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗ ЛІКАРСЬКИХ ОГЛЯДИН. ТА АКЦІЯ НЕ ПІДЛЯГАЄ МАКСИМАЛЬНИМ СУМАМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ТОМУ ВИКОРИСТАЙТЕ ТУ НЕБУВАЛУ НАГОДУ, ЯКА ТРИВАЄ ТІЛЬКИ ДО 31-го ГРУДНЯ 1982 РОКУ. ЗАПЕВНІТЬ ВАШИМ БЛИЗЬКИМ КРАЩУ МАЙБУТНІСТЬ.

Громада в Глен Спей відзначила 40-річчя УПА

Святочна академія зорганізована заходами 54-го Відділу ООЧСУ в Глен Спей, була такою цікавою й унікальною, що заслуговує на увагу ширшого кола читачів.

Українська громада в Глен Спею відносно дуже молода, хоч пересічний вік цих мешканців утішається спілим віком. Вона зібралися тут з усіх-усюдів; це люди з різними професіями, з різною освітою, з різними політичними і релігійними переконаннями та життєвими надбаннями, але вони зуміли створити своє рідне середовище —мініятюрну репліку клаптика рідної землі.

Новозбудована дерев'яна церковця з дзвіницею і кам'яною огорожею, прикрашена довколишніми хатками, які розмістились посеред чудової гірської природи, пригадує не лише старшим віком наше рідне село, а також є великою атракцією для молодших відвідувачів та сусідів.

І саме тут під вечір теплого вересневого дня, неначе в Україні, поспішали люди з усіх кінців села до церковної залі, щоб спільно відзначити сорокову річницю героїчної боротьби УПА та віддати честь борцям і героям, що віддали життя за свій нарід, за батьківщину. Люди стояли гуртками на широкій площі наче чекали, що ось-ось зпоза насипу високої могили покажуться маршуючі частини повстанців на своє вечірне Богослуження, як це водилось у них.

На залі привітав гостей коротким теплим словом голова Відділу ООЧСУ Ярослав Плескун та попрохав вшанувати мовчанкою пам'ять поляглих за волю України. Відкрилася куртина, на залі запанувала тиша. На панорамі залісненого гірського краєвиду, стояли вояки-повстанці, а з глибини лісу видніло погруддя їхнього невмирущого командира ген. Т. Чупринки. В його очах і худорлявому обличчі вбачалося помистецьки передані мистцем — горе і трагедія українського народу.

Пісня „Ви жертвою впали", що її виконала на фортепіяні Галина Балабан, була завершенням цієї зворушливої хвилини. Непомітно з групи повстанців виступив з рядів вокальний квартит „Дзвін", в складі Розалії Ґавур, Ефрозини Мартинець, Анни Плескун та його мистецького керівника Тамари Лихолай, що виконав „Інсценізацію" УПА з участю рецитаторки Євгенії Баран, а потім проспівав кілька повстанських пісень. За мистецьке виконання квартету вщерть виповнена заля щедро винагородила виконавців оплесками.

У святочній промові старшина УПА інж. Б.Мак насвітлив в перспективі історичних фактів початки творення УПА та невідрадні обставини боротьби на протязі десятки літ аж до трагічного кінця. Це були радше фрагменти з історичних днів, бо вимірність історичних глибин і документальних тверджень цього періоду, що потряс всім українським народом, а навіть долею світу, лежить ще й дотепер спокійним плесом і чекає на перо талановитого історика. Тому, що тодішній світ не хотів розуміти безвихідного українського становища і належно оцінити політичної ситуації, він вже платить сьогодні дуже високу ціну. Словами заклику „ставати в ряди під один прапор, та боротись спільно за одну святу ідею" закінчив інж. Мак свою доповідь.

У другій частині, після музичної інтродукції „Гей, не дивуйтесь" у виконанні на фортепіяно Г.Балабан, по-мистецьки з почуттям прочитав спогад з повстанського життя „Присяга УПА" добре відомий громаді Ярослав Гавур. Описові картини з „Спогаду" майже утотожнювалась з виглядом села в Глен Спей, що ще більше впроваджувало глядача у реальність з часів УПА.

Після другого виступу квартету „Дзвін" з повстанськими піснями Євгенія Баран прочитала уривок зі спогаду „Мати" про героїчну смерть командира УПА, друга Медведя, автор якого змальовує терпіння української матері-страдниці. Зворушена публіка винагородила мистецького керівника „Дзвону" Тамару Лихолай, за її мистецьке виконання деклямації „Повстанець".

Передостатню точку „Молитва", в пам'ять бійців УПА виконав вокальний квартет „Дзвін", а весь ансамбль Т-ва „Дзвін" проспівав „Маршируютъ вже повстанці".

Програму закінчено національним гимном, який відспівали всі присутні.

Після програми, за чаєм і солодким, яке приготовили пані ООЧСУ, довго ще сиділи люди, обміняючись спогадами з минулого та враженнями зі святочного вечора, якому з певністю можуть позавидувати навіть найбільші метрополітальні округи.

Велику частину цього успіху треба завдячувати скромному інж. Лихолаєві, який безкорисно і віддано вкладає свою працю і труд в Товариство „Дзвін".

І.Б.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

має честь запросити Вас на

ДОПОВІДЬ

д-ра Ізраїля Клейнера

на тему:

В. З. ЖАБОТИНСЬКИЙ — АРХІТЕКТ СІОНІЗМУ ТА ПРИХИЛЬНИК УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ

Доповідь відбудеться **в неділю, 31-го жовтня 1982 р., о 2-ій год. дня в будинку Академії, 206 Вест 100-та вул., Ню Йорк, Н. Й.**

СЦЕНІЧНО-МУЗИЧНА МИСТЕЦЬКА ГРУПА УНС-УІА

Запрошує Вас на

ПОПОЛУДНЕВУ ПРОГРАМУ КЛЯСИКІВ

ЛЯРИСА КРУПА
піяністка
СТЕФКА НАЗАРКЕВИЧ
артистка сцени
ЛЯРИСА МАҐУН-ГУРИН
сопрано

в неділю, 31-го жовтня 1982 р., о год. 3-ій по пол.
Український Інститут Америки
2 Схід 79-та вулиця, Ню Йорк, Н. Й.

ПЕРЕКУСКА ПІСЛЯ ПРОГРАМИ

Ця програма, перша із двох концертів спонзорована Українським Народним Союзом й Українським Інститутом Америки

Як набути квитки на виставку

„ВАТИКАНСЬКА ЗБІРКА: ПАПСТВО і МИСТЕЦТВО"

Вже від найдавніших часів Римські Папи збирали та зберігали великі твори мистецтва. З часів старинного Єгипту, Греції і Риму, з Америки, ще перед її відкриттям Колюмбом, з Африки та Океанії, з часів середньовіччя та ренесансу у Европі та з наших сучасних часів. У висліді цього — це неоціненої вартости скарби мистецького і культурного надбання людини. І тепер уперше у цій країні ми будемо мати змогу оглядати ці неперевершені, надзвичайні мистецькі твори на випозиченій у Ватикані виставці, яка відбуватиметься у Metropolitan Museum of Art у Ню Йорку. Нагоду побачити цю виставку повинен кожен використати — тому проситься уважно прочитати інформації у справі набуття квитків.

Інформації: Квитки на виставку, яка відбудеться у Ню Йорку у Метрополітальному Музеї Мистецтва (The Metropolitan Museum of Art) від 26 лютого до 12 червня 1982 **Є ВЖЕ У РОЗПРОДАЖУ.** (З Ню Йорку виставка буде перенесена до Чикаґо і Сан Франсіско). Квитки можна набувати тільки через "Ticketron"-и. Ціна квитка виносить $4.80, купуючи його у бюрах "Ticketron", або $5.50, якщо ви потелефонуєте до "Teletron". Кожна особа може купити тільки 4 квитки. Тільки 500 квитків будуть видані на пів-годинний період часу, на точно визначений день, та мусять бути використані у цьому означеному дні та означеній на квитку годині. В іншому разі квитки не можуть бути використані. Власники квитків можуть оглядати Ватиканську виставку, так довго, як тільки вони бажають, та звидіти Музей перед або після оглянення виставки. Музей є закритий у понеділки, відкритий у вівтірки від 10:00 рано до 8:45 веч., від середи до суботи від 10:00 рано до 4:45 по пол. У неділі від 11:00 до 4:45 по пол. Місцеві числа Телетронів (Teletron) є:

(212) 947-5850,
(914) 631-0530,
(609) 344-1770,
(516) 794-3650,
(201) 343-4200,
(215) 627-0532.

The U.S. tour of "The Vatican Collections: The Papacy and Art" is made possible through a grant to The Metropolitan Museum of Art by the national sponsor:

Philip Morris Incorporated
It takes art to make a company great.

Official carrier: Pan Am. Indemnification: Federal Council on the Arts and Humanities.
Additional grants from: Manufacturers Hanover Corporation; Merrill Lynch, Pierce, Fenner & Smith Inc., and the Robert Wood Johnson, Jr. Charitable Trust.

Philip Morris Incorporated makers of Marlboro, Benson & Hedges 100's, Merit, Parliament Lights, Virginia Slims and Cambridge. Miller High Life Beer, Lite Beer, and Lowenbrau Special and Dark Special Beer, 7UP and Diet 7UP

В справі Альманаха

З уваги на поважні кошти видання Альманаха та на велике підвищення поштових оплат, як теж, щоб заощадити зайвого труду та видатку тим, які досі Альманах повертали, інформуємо, що Альманах УНС на 1983 рік буде друкований в обмеженій кількості. Цей Альманах будемо висилати передплатникам, які вже зголосили нам бажання його отримати, та всім, що у найшвидшому часі його замовлять, висилаючи до Адміністрації „Свободи" свою точну адресу.

Ціна Альманаха залишається в сумі — 8 долярів.

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ в НЮ ЙОРКУ

повідомляє, що

ЗАПОВІДЖЕНА ДОПОВІДЬ

о. д-ра Любомира Гузара

на п'ятницю, 29-го жовтня 1982 р.

з причин незалежних від Управи ЛМК

не відбудеться.

ЛІТОГРАФІЇ ОЛЕКСИ ГРИЩЕНКА

(24 x 18) можна ще дістати **в ґалерії ОЛЬГИ СОНЕВИЦЬКОЇ**
98 Друга Авеню, „Самопоміч", Ню Йорк, Н. Й.,
щоденно від 10-3-ої по пол., крім неділь і понеділків.
Обмежена скількість! **Тел.: (212) 777-1336**

Українське Патріярхальне Світове Об'єднання

запрошує на **СИМПОЗІЮМ** *на загальну тему*

БОГОСЛОВІЯ МИРЯНСТВА

Субота, 30-го жовтня 1982 р., о год. 9:45 вранці
Філія УКУ в Філядельфії, Па.

7911 Whitewood Rd., Philadelphia, Pa. 19117, tel. (215) 635-1555

ДОПОВІДАЮТЬ:

о. д-р І. МУЗИЧКА — „Богословія мирянства — суть, значення, потреба";
о. д-р П. БІЛАНЮК — „Миряни та три Христові уряди в Церкві — священичий, царський і пророчий";
д-р Б. ЛОНЧИНА — „Миряни в світлі II. Ватиканського Собору";
мґр Є. ІВАНКІВ — „Наші древні церковні братства та сучасний мирянський рух у Вселенській Церкві";
проф. Т. БИРД — „Досвід американських католиків у питанні участи мирян у житті й праці Церкви".

Оплата 10 долярів.

Товариство Св. Софія — Комісія Патріяршого Фонду

повідомляє

РІЧНІ НАРАДИ
Комісії Патріяршого Фонду

відбудуться

в неділю, **31-го жовтня 1982 року.**

Год. 9-та рано — Служба Божа в каплиці Філії УКУ
Год. 10:30 ранку — Початок нарад

- Наради відкриє і ними проводитиме д-р РОМАН ОСІНЧУК — голова Комісії Патріяршого Фонду.
- В програмі — доповідь о. архимандрита ЛЮБОМИРА ГУЗАРА. Звіти з праці Філії УКУ у Вашінґтоні і Філядельфії та фінансовий звіт Корпорації Свята Софія.
- Після звітів — дискусія та намічення пляну праці на майбутнє.
- По закінченні нарад спільний обід.

Наради відбудуться

в домі Товариства Свята Софія

при 7911 Whitewood Rd. (Elkins Park), Philadelphia, Pa. 19117.

Для учасників з-поза Філядельфії, зарезервовані нічліги.

Просимо голоситись на телефон: **(215) 635-1555** або писати на подану вгорі адресу.

До участи у нарадах запрошуємо Членів Т-ва Св. Софія і Комісії Патріяршого Фонду, Українські Патріярхальні Товариства, Збірщиків Патріяршого Фонду та всіх зацікавлених Громадян.

За Товариство Свята Софія і Комісію Патріяршого Фонду:

Д-р Романа Навроцька
заступник голови
Т-ва Св. Софія

Д-р Роман Осінчук
голова Комісії
Патріяршого Фонду

Проф. Леонід Рудницький, секр. Т-ва Св. Софія

ІНІЦІЯТОРОМ БУЛА ФІНАНСОВА КОМІСІЯ СФУЖО

У статті „Приємний ювілей", поміщений в „Свободі" з 15-го жовтня ц.р., подано, що задум влаштовувати балі преси на терені ЗСА вийшов від Управи Спілки Українських Журналістів Америки. Як спростовує голова Фінансової комісії СФУЖО, Марія Харина, це саме Фінансова комісія була ініціятором тих балів. — Ред.

Ділимося сумною вісткою, що 14-го жовтня 1982 року в Монтреалі, Канада, відійшла у Вічність на 76-му році життя, наша Дорога МАМА І БАБУНЯ

бл. п. мґр

МАРІЯ З ЧИЖІВ МАРИНЯК

народжена у Львові в Західній Україні.

ПОХОРОН відбувся 18-го жовтня 1982 р. з церкви Успення Божої Матері (Роземонт).

В глибокому смутку:
дочка — ОКСАНА з мужем КАРЛЬОСОМ
син — ОЛЕГ з дружиною ОРИСЕЮ і дітьми ОКСАНОЮ, НАДЕЮ і МАРКОМ

В пам'ять Покійної, родина просить замість квітів складати пожертви на видавничий фонд Пласту або Рідної Школи.

Ділимося сумною вісткою, що в неділю, 24-го жовтня 1982 року, по тяжкій недузі відійшов у Вічність
наш Найдорожчий ТАТО, ТЕСТЬ, ДІДО І ПРАДІД

бл. п.

МИКОЛА КОМУНИЦЬКИЙ

народжений 17-го жовтня 1897 р. в Тисьмениці, Зах. Україна.

ПАНАХИДА І ПАРАСТАС будуть відслужені в понеділок, 25-го жовтня 1982 р., о год. 7:30 веч. та у вівторок, 26-го жовтня 1982 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні П. Яреми, 129 Схід 7-ма вул. в Ню Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН відбудеться в середу, 27-го жовтня 1982 р., год. 9-та ранку до церкви св. юра в Ню Йорку, а відтак на цвинтар Gate of Heaven, Westchester, N.Y.

Горем прибиті: ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

доньки:
НАДІЯ ПАСТУШЕНКО з чоловіком ЯРОСЛАВОМ
ЗЕНОВІЯ ЛИТВИНИШИН з чоловіком ОСИПОМ
сини:
БОГДАН з дружиною ВІРОЮ
РОМАН
Внуки і Правнуки
Ближча і дальша Родина в Америці й Україні

Ділимося болючою вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що дня 24-го жовтня 1982 р., несподівано, упокоївся в Бозі, проживши 84 роки,
наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДО І ПРАДІДО

бл. п.

АНТІН ПАХОЛОК

б. старшина УГА, учасник Першої світової війни, сотник у Визвольних Змаганнях у Західній і Східній Україні в Армії УГА і УНР.

ПАРАСТАС в середу, 27-го жовтня 1982 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні В. Когута при 86 Вест 14-та вул., Байон, Н. Дж.

ПОХОРОН в четвер, 28-го жовтня 1982 р. з того ж похоронного заведення о год. 9-ій ранку до української католицької церкви Непорочного Зачаття при 32 Іст 25-та вул., Байон, Н. Дж., звідки Тлінні Останки будуть перевезені на цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Ню Джерзі.

В глибокому смутку:
дочка — МИРОСЛАВА СІРА з мужем МИРОНОМ
внуки:
НАДЯ НИНКА з мужем НЕСТОРОМ
ЛЮБА СІРА
правнуки — МАРКО і АНДРІЙ
шваґри:
ЕДВАРД КОЗАК з родиною
ВОЛОДИМИР КОЗАК з дружиною
БОГДАН КОЗАК з дружиною
братанки:
о. МИРОН ПАХОЛОК з родиною
БОГДАН ПАХОЛОК з родиною
Ближча і дальша Родина в Україні

Стара...

(Закінчення зі стор. 2)

Помиляються ці автори, які пишуть про „підстави організованого життя та парляментарну процедуру" у відношенні до УККА, бо ця установа була створена і статутово повинна бути не „ще одною" організацією чи партією, а „централею централь", чи краще, репрезентацією багатьох, на свій лад суверенних і так зареєстрованих (заінкорпорованих) установ, із своїми окремими статутами і завданнями. Але поминаючи це, коли мова про XIII конгрес та „більшість" і „меншість",-чим залюбки користуються у своєму баламученні громади деякі діячі ВФронту,-то протистатутові „вибір, зголошення і реєстрація делегатів та признання їм кваліфікацій були одною з головних причин виходу представників 27-ох організацій з нарад XIII Конгресу. Промовисті факти про „більшість" і „меншість" на XIII Конгресі свого часу зібрав та опублікував З. Онуфрик у статті про „Гарячу дискусію та холодні факти", і якщо б наша громада познайомилася власне з цими та всіми іншими холодними фактами, то це найбільше допомогло б у розв'язці цієї давньої проблеми, бо вона тоді перестала б бути „проблемою".

Здорова, хоч і не завжди належно поінформована, велика українська громада з новою надією прийняла найбільш благородне Звернення Ієрархів Української Католицької Церкви до вірних та, зокрема, до провідників усіх організацій і товариств в справі налагодження теперішньої ситуації в громаді. Дав би Господь, щоб цей заклик промовив і до розуму та чести і сумління тих, які досі на всі інші заклики, аргументи і переконування про необхідність нашої єдности відповідали своєю непоступчивістю та твердженням, що такі „емоційні заклики до єдности тільки пособляють розладові в громаді", бо для них інакомислячі-це „ефіялти", „іскри" і „кочубеї", і навіть „дияволи", з якими не можна не то що єднатись, але й миритись, навіть у церкві.

Це і є та стара проблема, яку наша громада повинна нарешті полагодити в теперішньому новому сезоні.

Вартість...

(Закінчення зі стор. 2)

мило читати різні спогади про окремих осіб та про села і міста; це наче добра повість — захоплює і одушевлює читача.

Тому треба подбати, щоб знайшлися ці збірники в кожній більшій громаді в Аргентині та Бразилії. Повинні цим зацікавитись і порозсилати ці збірники на відповідні адреси, щоб нарід видів, що ми не спимо і не дрімаємо, але творимо і зафіксовуємо наше минуле і тим тримаємо священний зв'язок з рідним корінним краєм, з Україною.

Сподіваємося, що різні ці землячтва використають цю нагоду і наш заклик та вишлють свої збірники, щоб їх можна було обговорити на сторінках преси та подати в руки. Тоді не один невірний Тома стане вірним і цінитиме наш нарід, його здобутки та духовні вартості.

О. Василь Зінько, ЧСВВ

Спортовий...

(Продовження зі стор. 2)

Турка вийняти з контексту порівнянь.

Ще найлогічнішим було б порівняти його з другим техніком — Карлом („Льоньом") Мікльошем з „України" — Львів. Останньоназваним захоплювалися мадяри з „Будафоку", яких він, на спілку з Богуратом, побив 2:1, (1938), а Туркова блискуча гра полонила німецьких спортових знавців у час Другої світової війни. Цікаво, що обидвох їх совєтські „специ" покликали до побудови львівського футболу: в одному з чисел спортової української газети з УССР 1956 року була світлина, як „молодий тренер — Мирослав Турко" вчить стріляти напасників ОБО (Обласного Будинку Офіцерів) — Львів, а тринадцять літ пізніше інша світлина зі Львова показувала наслідників ОБО — „Карпати" (Львів) з їхнім провідником К. Мікльошем, які довершили небувалої штуки: бувши членом нижчої, другої кляси, вони виграли загальну чашу для всіх кляс Совєтського Союзу (1969).

Повертаючи до Турка, змагунів його „жанру" не можна порівнювати, ані наслідувати. Їх можна тільки подивляти як — визволену з пут фізичного, машинального, ба, анімального — ідею й інспірацію футбольної гри. А в випадку їхньої невдачі, мати зрозуміння для них...

Ми не випадково вживаємо тут слова „жанру". Читач на підставі описаного тут психологічного балянсу в Турка легко вирахує, що Мирослав Турко насправді був людиною духу. На старші роки він проявив великий драматичний талант актора,— хто зна, що з нього було б виросло в інших умовах буття... А тим часом треба рахуватися з фактами.

Так як є, Мирослав Турко перейде до української історії, як спортовий приблуда Божий — „поетичний футболіст", самоцвіт із села Військо, на Добромильщині. В такому сенсі хай живе про нього вічна пам'ять!

Юначка нагороджена в конкурсі

У червні ц.р. преса в Гіксвіллі, Лонг Айленд, повідомила про вислід конкурсу на найкращий експонат із природничих наук для учнів приватних середніх шкіл повіту Нассо в Лонг Айленді.

В конкурсі, що відбувся 8-го травня, в Шарменад школі в містечку Мінеоля, брали участь учні 7-ої і 8-ої кляс цих шкіл. Усі 162 учасники були поділені на категорії за предметами їхніх „проєктів".

Перше місце в категорії „фізика" здобула українка Марта Подолюк з Гіксвілл за експонат „електропровідність і електричний опір", якому вона присвятила чимало часу, хоч має багато інших навантажень. Вона одна з найкращих учениць суботньої Рідної Школи Українознавства в Ню Йорку, належить до пластового гуртка „Лисиці", 18-го Куреня ім. Олени Пчілки і вчиться гри на бандурі й фортепіяні. Марта також вивчає народні танці у студії Роми Прийми-Богачевської та мистецьке слово в студії Лідії Крушельницької.

Марта Подолюк

Марта, як і її батьки, інж. Богдан та мгр Христя Подолюки, та молодший брат Роман є членами 327-го Відділу Українського Народного Союзу. Батьки її активні у місцевому громадському житті.

М.Н.

НЕ СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ, А НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ

У першій частині статті п.з. „Дії УПА на Закерзонні" Ярослава Татомира („Свобода", ч. 194, 13-го жовтня ц.р.) треба читати: „Центром націоналістичного руху на Закерзонні був, — кажуть автори, — Сянік". — Ред.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

АННА КАПТАН, член УНС Відд. 39-го Т-ва „Українська Січ" в Сиракюзах, Н.Й., померла 27-го вересня 1982 року на 77-му році життя. Нар. 1905 р. в Сиракюзах, Н.И. Членом УНС стала 1926 року. Залишила в смутку сина Джана, сестри Гелен, Ірену і Софію та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 30-го серпня 1982 року на цвинтарі св. Івана Хрестителя в Сиракюзах, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа.

ДМИТРО ГЕРМАН, член УНС Відд. 282-го Сестр. Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії в Вілкс Беррі, Па., помер 6-го жовтня 1982 року на 79-му році життя. Нар. 8-го листопада 1902 року в Україні. Членом УНС став 1933 року. Залишив у смутку сестру Катерину Лукач, племінників і племінниць та дальшу родину. Похорон відбувся 8-го жовтня 1982 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Вілкс Беррі, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Катерина Лукач, секр.

МАКСИМ МАКАРЧУК, член УНС Відд. 8-го Т-ва „Подільська Січ" в Йонкерсі, Н.И., помер 5-го жовтня 1982 року на 66-му році життя. Нар. 1916 року на Волині, Україна. Членом УНС став 1963 року. Залишив у смутку дружину Павліну, дочку Лесю, синів Максима і Юрія, двоє внуків, двох братів і сестру та дальшу родину. Похорон відбувся 8-го жовтня 1982 року на цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Марія Кульчицька, секр.